LIETUVIŲ DIENOS

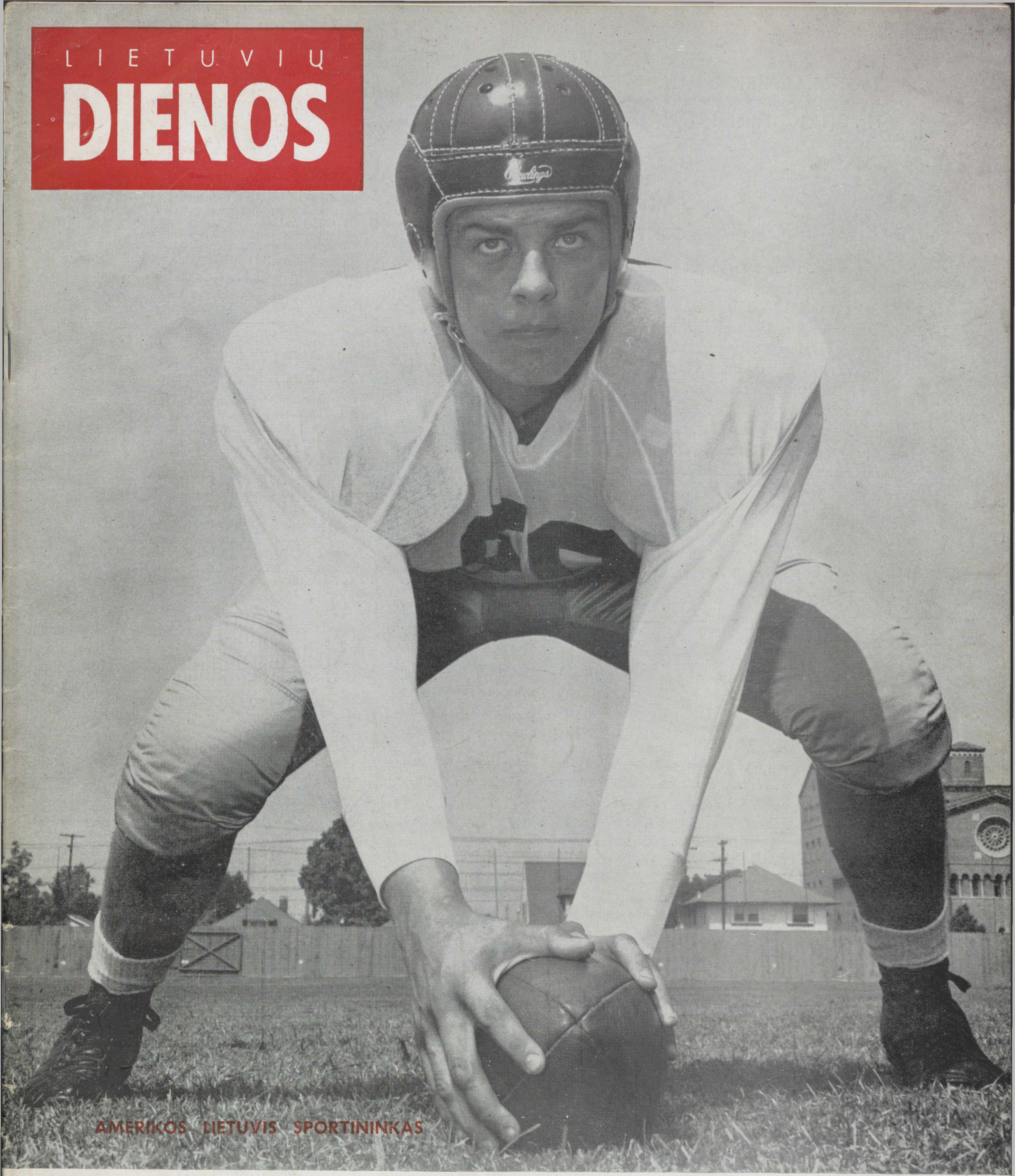

AMERIKOS LIETUVIS SPORTININKAS

LITHUANIAN DAYS

NOVEMBER, 1951

1951 M. LAPKRIČIO MĖN.

1951 M. LAPKRICIO MEN. NOVEMBER, 1951

Nr. 8(18) II metai Vol. 2, No. 8

TURINYS

CONTENTS

A. J. Mažeika, LIETUVOS ATSTATYMUI 3

V. Maciūnas, PROF. DR. E. FRAENKEL 4

KAIP GERIAU PADĖTI LIETUVAI, Lietuvių veikėjų, gimusių ir augusių Amerikoje, pasisakymai 5

J. St., LIETUVIAI KURIASI AUSTRALIJOJE 8

D. M., DAIL. ALBINAS BIELSKIS 10

Stasius Būdavas, RAPOLAS GELŽINIS 10

R. K., MASONAI 14

KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI 16

LITHUANIA WILL LIVE AGAIN by Thaddeus V. Tuleja 17

WHAT IS KOLKHOZ 19

LITHUANIA by P. Vaičaitis 20

Juozas VITĖNAS ..... Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief

Milton C. STARK ..... Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section

Povilas PUZINAS ..... Redaktorius-dailininkas / Art Editor

Redaktoriai atskirose vietose / Assistant editors — A. J. KASULAITIS, Pittsburgh Pa.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; L. VALIUKAS, Dayton, Ohio; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.

Antanas F. SKIRIUS, leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS ..... Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inciałai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarely those of the editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
Phone - PL. 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" yra sujungtos su "KALIFORNIJOS LIETUVIU"

"THE LITHUANIAN DAYS" is combined with "CALIFORNIA LITHUANIAN"

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August

Atskiro numerio kaina 30 ct. Single Copy - 30c

PRENUMERATA metams — $3.00 bet kokiame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA $10.00.

SUBSCRIPTION $3.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION $10.00.

Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3,1879

This Month's Cover

The Lithuanian Sportsman in the United States has distinguished himself in many fields of athletics and has won national as well as international honors. Such figures as Ed Waitkus (baseball), Jack Sharkey (boxing), Frank Lubinas (basketball), "Moose" Krause, Vito Ananis (football), Povilas Vaitonis (Chess champion of Canada) are known to sports enthusiasts everywhere. This month's cover symbolizes the Lithuanian Sportsman in Lou Welsh (Šilionis), varsity center for the Southern California Trojan football squad.

SC Photo

(Last month's cover photo should have been credited to D. Čibas, So. Boston, Mass. The Editors regret this omission.)

GARBĖS LEIDĖJAI

Asmenys arba draugijos, paskyrę magazino naudai tokią sumą, kuri padengia vieno LD numerio išleidimą, laikomi GARBĖS LEIDĖJAIS.

GARBĖS REMĖJAI

Asmenys arba draugijos, paskyrę didesnę pinigų sumą magazino naudai, laikomi GARBĖS RĖMĖJAIS.

ST. PŠIBILSKIS, Los Angeles, Calif.
P. Jensen, Los Angeles, Calif.

GARBĖS PRENUMERATORIAI

Asmenys, sumokėję už metinę prenumeratą 10 dol., laikomi GARBĖS PRENUMERATORIAIS.

BALBINA ABROMAITĖ, Los Angeles, Calif.
KUN. I. ALBAVIČIUS, Cicero, Ill.
KUN. ST. ALEKSIEJUS, Hatch, N. M.
J. ĄŽUOLAITIS, Los Angeles, Calif.
DR. J. J. BIELSKIS, Los Angeles, Calif.
VYTAUTAS BELECKAS, New York, N. Y
FRANK BRADULSKI, Clinton, Iowa
J. E. CASSERLY, Los Angeles, Calif.
A. ir S. DERINGIAI, Los Angeles, Calif.
KUN. ANT. DEKSNYS, E. St. Louis, Ill.
F. DIRGĖLA, Los Angeles, Calif.
WM. & B. GRIGALUN, Los Angeles, Calif.
BEN JAKUBEN, Los Angeles, Calif.
KUN. G. JONAITIS, Tucson, Ariz.
KUN. P. JURAS, Lawrence, Mass.
F. KARALIŪNAS, Glendale, Calif.
J. KILMONIS, Los Angeles, Calif.
ZIGMAS KRUMINAS, Los Angeles, Calif.
DR. KAN. J. B. KONČIUS, New York
KUN. J. KUČINSKAS, Los Angeles, Calif.
K. LUKŠIS, Los Angeles, Calif.
FRANK MASON, Montrose, Calif.
MRS. F. MARKS, Los Angeles, Calif.
DR. KUN. L. MENDELIS, Baltimore, Md.
B. NAGINIS, Los Angeles, Calif.
KUN. J. PAŠKAUSKAS, Chicago, Ill.
B. PELANIS, Port Chicago, Calif.
STASĖ PETROŠKIENĖ, Santa Monica, Calif
JOSEPH C. PETERS, Altadena, Calif.
BRONĖ PIVORIŪNIENĖ, Chicago, Ill.
A. RUIGYS, Los Angeles, Calif.
KUN. P. SABULIS, Hartford, Conn.
ANN SAMSON, Los Angeles, Calif.
FRANK SATKAUSKAS, Chicago, Ill.
AL SHIMKUNAS, Chicago, Ill.
FRANK SPEECHER, Los Angeles, Calif.
V. J. STACK, M.D., Altadena, Calif.
BERNICE STARK, Santa Monica, Calif.
K. SUROMSKIS, Chicago, Ill.
K. VAITKEVIČIENĖ, Brooklyn, N. Y.
F. ŽUKAUSKAS, Los Angeles, Calif

LIETUVIŲ
DIENOS

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto (VLIK) ir Lietuvos diplomatų atstovai ve dę pasitarimus Vokietijoje dėl tarpusavio bendradarbiavimo. / Representatives of Lithuanian diplomatic missions in the free world who met recently to discuss Lith uanian problems with officials of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania (VLIK) ELTOS foto

Lietuvos atstatymui

ANTANAS J. MAŽEIKA, Pittsburgh, Pa.

Visiems gerai žinoma, kad tiesioginė pagalba mūsų brangiai tėvų šaliai Lietuvai šiuo metu yra beveik neįmanoma. Dabar tik galima stropiai ir planingai rengtis Lietuvos išsivadavimo valandai iš kruvinosios komunistų vergijos. O tada kaip tik Lietuvai reikės labiausiai žmonių; bus reikalinga taip pat milžiniška parama iš šalies. Šiame krašte tokiam pasiruošimui vykdyti reikalinga panaudoti šios priemonės:

1. Visur ir visuomet kelti ir garsinti Lietuvos ir lietuvių vardą;

2. Atkakliai ginti Lietuvos bylą;

3. Skiepyti, ugdyti ir palaikyti lietuvišką dvasią, meilę ir pagarbą savo tėvų ir protėvių šaliai Amerikoje gimusiuose lietuviuose, ypač jaunimo tarpe;

4. Gaivinti ir palaikyti lietuvišką dvasią seniau atvykusiųjų į Ameriką lietuvių tarpe;

6. Neleisti atšalti tėvynės meilei bei atsitolinti nuo lietuviškosios veiklos naujiesiems ateiviams ir

6. Visomis išgalėmis remti ALT ir BALF veiklą.

Geriau žvilgterėję į minėtus punktus, lengvai pastebėsime, jog visą tą programą puikiai atlieka Lietuvos Vyčų organizacija, visur kelianti ir garsinanti Lietuvos bei lietuvių vardą, ginanti Lietuvos reikalus, skiepijanti Lietuvos meilę Amerikoje gimusio lietuvių jaunimo tarpe, savo veikla palaikanti prisirišimą prie Lietuvos seniau atvykusiųjų lietuvių kartoje ir duodanti progos naujai atvykusiems prie viso to prisidėti ir "pasimisijonieriauti" čia gimusio lietuvių jaunimo tarpe.

Yra gyvas reikalas sukaupti visas jėgas ir sutraukti po vyčių vėliava kiek galima daugiau Amerikos lietuvių jaunimo, nes priešingai jis žus mūsų tautai. Tame darbe ypatingai gali daug padėti naujieji ateiviai, kurių dauguma dar yra kupini Nepriklausomos Lietuvos dvasios ir meilės, kurią bent dalinai jie gali ir privalo perduoti šios šalies jaunimui ir tuo patankinti susipratusių lietuvių eiles Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

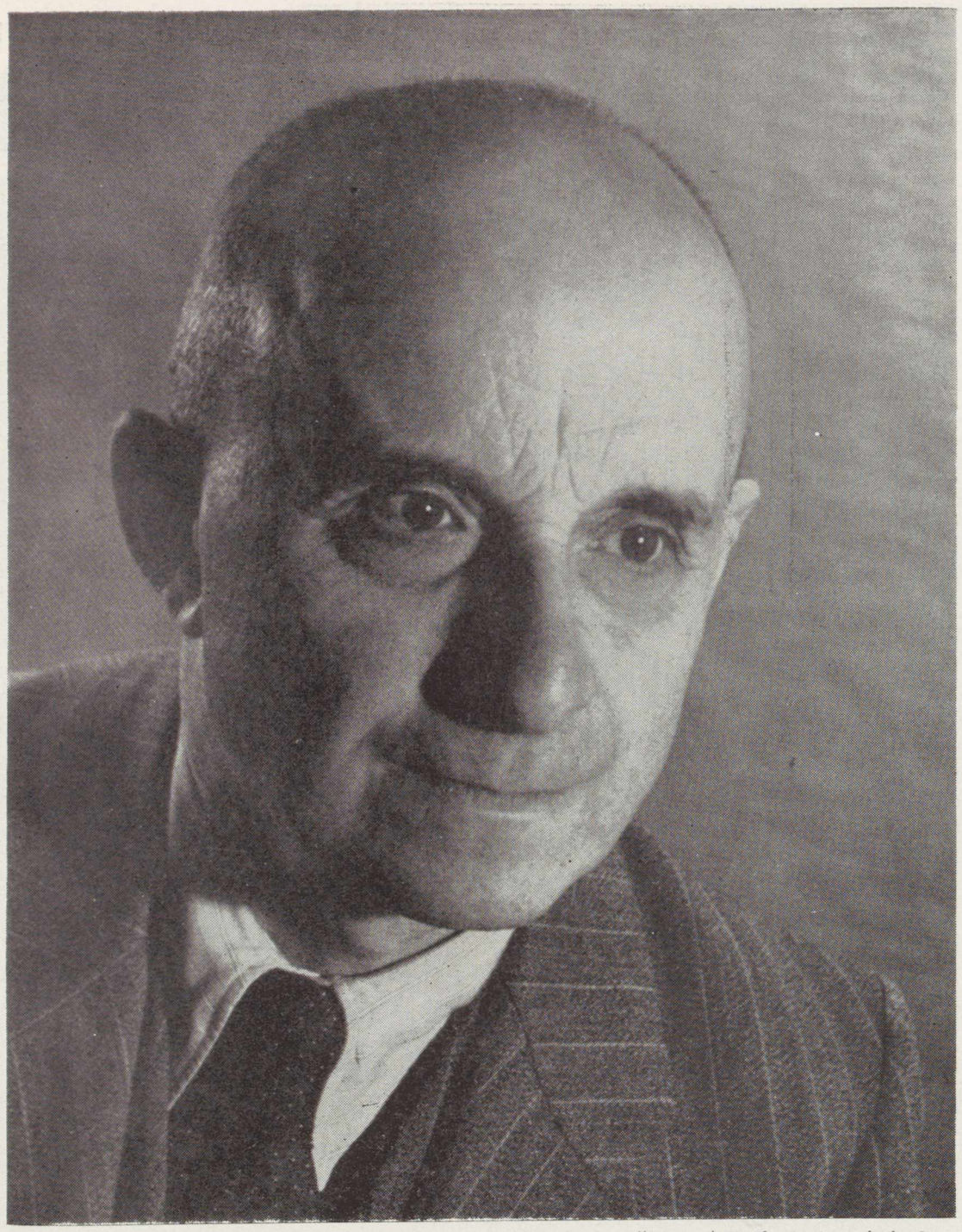

Prof. dr. E. Fraenkel, kuriam šiais metais sukako 70 metų amžiaus. / Prof. E. Fraenkel, German authority on Lithuanian philology and linguistics. Prof. Fraenkel celebrates his 70th birthday this year.

PROF. DR. E. FRAENKEL

(70 metų amžiaus sukakties proga)

V. MACIŪNAS

Žymusis XIX amžiaus vokiečių kalbininkas Augustas Schleicheris, kuris buvo nuvykęs Mažojon Lietuvon lietuvių kalbos tyrinėti, rašė, kad didelis džiaugsmas girdėti šnekant ta puikiąja kalba jam padėjo užmiršti visus kelionės vargus ir rūpeščius. Jis jautęsis taip, kaip jaučiasi aistringas botanikas ar medžiotojas, radęs kokį retą augalą ar savo nukautą žvėrį. Garsusis prancūzų lingvistas Antanas Meilet sakė, kad tas, kuris norėtų iš gyvų lūpų dar išgirsti indoeuropiečių prokalbės aidą, tegul pasiklausąs lietuvio kaimiečio kalbos. Štai dėl to lietuvių kalbos senoviškumo ir tuo pačiu dėl jos didelės svarbos lyginamajam kalbų mokslui daug svetimtaučių kalbininkų labai susidomėjo lietuvių kalba, o dažnas ją pamilo ir tapo tikru lietuvių tautos draugu. Jų tarpe yra ir žinomas vokiečių kalbininkas prof. dr. Ernestas Fraenkelis, š. m. spalio 16 d. sukakęs 70 metų savo amžiaus.

Gimęs Berlyne, ten pat 1950 m. baigė universitetą filosofijos daktaro laipsniu, parašęs disertaciją iš graikų kalbotyros. Profesoriaus karjerą pradėjo 1909 m. Kielio univ. privatdocentu. 1916 m. buvo išrinktas ekstraordinariniu, o 1920 m. ordinariniu profesoriumi. Kielio universitete išbuvo ligi 1935 m. pabaigos, kada

(Perkelta į 14 psl.)

Chicagos Dariaus-Girėno Amerikos Legiono 271 posto orkestras parado metu. / The Darius-Girėnas Post of the American Legion parading in Chicago. A. Laukaičio foto

Toronto (Kanada) šv. Jono Krikštytojo lietuvių bažnyčios vidus pamaldų metų. Virš didžiojo altoriaus Aušros Vartų šv. Panelės Marijos paveikslas pieštas lietuvio dail. Grikenio; jo taip taip išdekoruota ir visa bažnyčia lietuvių tautiniais motyvais. Interor of St. John the Baptist Lithuanian Church in Toronto, Canada J. Skudros foto

Kaip geriau padeti Lietuvai?

LIETUVIŲ VEIKĖJŲ, GIMUSIŲ IR AUGUSIŲ AMERIKOJE, PASISAKYMAI

BOLEY-BULEVIČIUS, Joseph,

New York, N. Y.

"Kiekvienas savaip galime padėti kenčiančiai Lietuvai, naudodami visas prieinamas politines, medžiagines, mokslo, meno ir literatūros priemones. Visos šios sritys svarbios ir reikalingos. Bet savo energiją ir gabumus efektingai nukreipsime tautos reikalams tik tuomet, kai būsime sąmoningi lietuviai. Tuomet beveik instinktyviai pažinsime takus, vedančius mūsų tautą į šviesesnę ateitį. Tad lietuviškas laikraštis, lietuviška mokykla, lietuviška malda, lietuviškas pamokslas, lietuvių kalbos vartojimas yra verti mūsų nuolatinio rūpesčio, paramos ir, kur reikia, kovos. Šie suminėti dalykai ugdo mūsų lietuvišką asmenybę ir duoda reikalingo kuro lietuviškai ugnelei mūsų sielose. Aiškios ir skaidrios lietuviškos sąmonės stiprinimas yra mūsų pirmutinė ir aukščiausia pareiga."

GRENDAL, Phyllis,

Boston, Mass.

"Galime daug pagelbėti Lietuvai per lietuvių organizacijas, bet nemažiau ir pavieniai, palaikydami glaudžius ryšius su amerikiečių politinėmis ir kitokio pobūdžio organizacijomis, išryškindami jų susirinkimuose tikruosius komunizmo tikslus ir nušviesdami sunkią Lietuvos padėtį bolševikinės Rusijos vergijoj. Tarp kitų tautybių ir lietuviai, pradedant West Point įkūrėju Tadu Kosčiuska, yra skyrę daug jėgų ir pastangų šio krašto stiprinimui ir iškėlimui į pasaulyje pirmaujančią jėgą. Visi jie kovojo už laisvę. Nenuleiskime tad ir mes rankų, be perstojimo belskimės į Washingtono ir Jungtinių Tautų duris, reikalaudami, kad Lietuvai ir kitoms pavergtoms tautoms būtų vėl grąžinta laisvė. Visomis išgalėmis remtini ALT ir BALF darbai. Lietuviškasis jaunimas, čia gimusieji ir kaip galima didesnis skaičius naujųjų ateivių, turėtų jungtis prie vyčių, sudarydami stiprią jėgą, kurios mums būtinai reikia, norint efektyviai padėti kenčiančiai Lietuvai."

STOŠKUS, John,

Chicago, Ill.

"Mes čia gimusieji daugiausia sužino-

Joseph Boley

Phyllis Grendal

John Stoškus

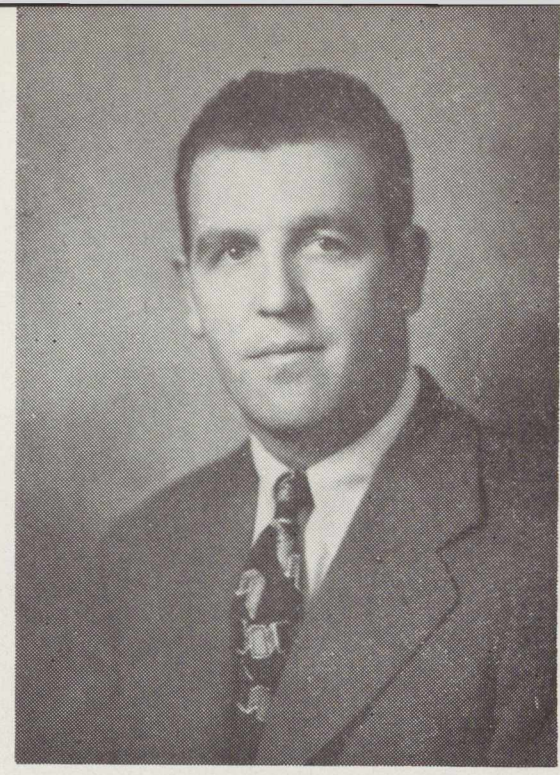

Al Wesey

jome apie tėvų krašto kančias ir žiaurų jo naikinimą iš naujai atvyksių mūsų brolių ir sesių lietuvių. Aš manau, kad kovoje dėl Lietuvos laisvės didžiausiu mūsų ginklu gali būti mūsų vieningumas. Visų turi būti remiami ALT ir BALF darbai ir planai. Nepraleiskime nė vienos progos, nepapasakodami gyvu žodžiu ar raštu kitiems amerikiečiams apie komunistų terorą, masinį tautų naikinimą už geležinės uždangos ir Lietuvai padarytą skriaudą. Turime kiekvienam išaiškinti, kad komunizmas yra didžiausia žmonijos nelaimė. Šioje kovoje turime paremti ir kitų tautų pastangas išsivaduoti iš komunizmo jungo."

John Jatis

WESEY-VASILIAUSKAS, Al,

Great Neck, L. I., N. Y.

"Turime visus supažindinti per spaudą ir kitokiais būdais su Lietuvos tragediją, Lietuvos istorija ir gražiu nepriklausomo gyvenimo laikotarpiu. Mūsų pareiga duoti pasauliui kiek galima daugiau informacijų apie siaučiantį terorą ir baisiąją vergiją už geležinės uždangos. Senieji ir naujieji ateiviai, o taip pat ir čia gimusieji lietuviai turi vieningai stoti į kovą už Lietuvos laisvę. Kiekvienas turi prisidėti tuo, kuo gali: darbu, auka ar malda. Nesustokime pusiaukelėje - ištesėsime."

JATIS-JUOZAITIS, John,

Chicago, Ill.

"Didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas lietuviško jaunimo organizavimui. Senųjų veikėjų eilės retėja; gyvas reikalas išugdyti kaip galima daugiau pakaitalų. Iš neorganizuoto lietuvių jaunimo Lietuva nieko gero nesulauks. Šiandien yra nemažai atsitikimų, kaip kitataučiai pavienius mūsų jaunuolius įjungia net į priešingą lietuvių siekimams veiklą. Lietuvos vadavimo darbas gali pareikalauti dar daug jėgų. Turim tad

Jos. Daužvardienė

William Kolyčius, Jr.

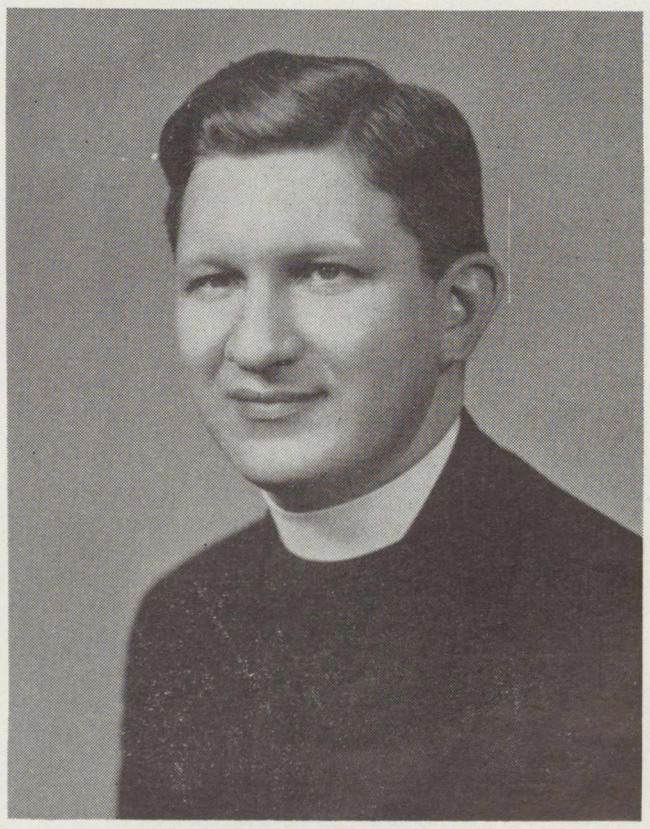

Kun. John Jutkevičius

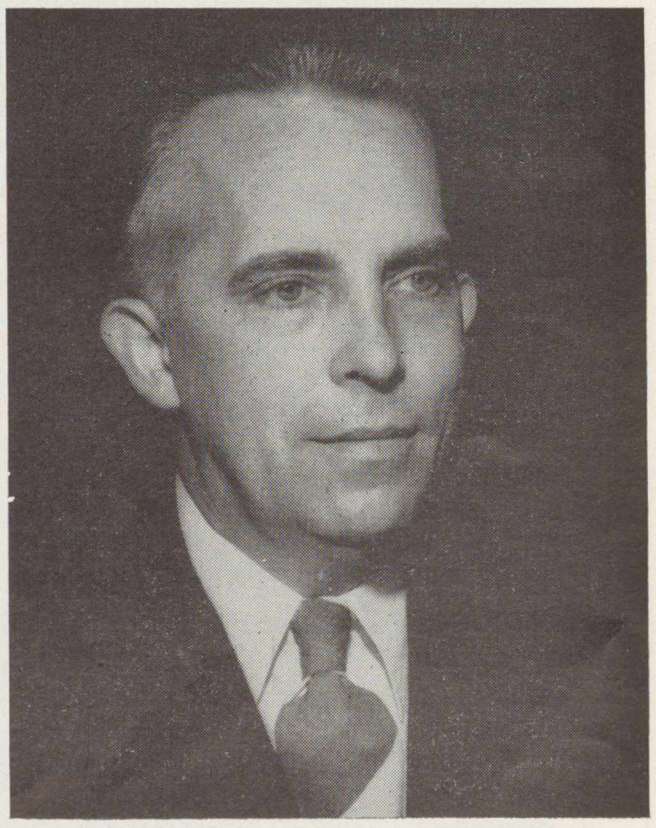

Joseph Lola

tam rimtai ruoštis, kaupdami visas jėgas į vieną vienetą, pritraukdami prie lietuviškos veiklos kiek galima daugiau lietuvių kilmės amerikiečių ir naujųjų ateivių. Tuo vienetu aš siūlyčiau Lietuvos Vyčius, davusius lietuvių veikėjų žymiai didesnį skaičių, negu visos kitos organizacijos kartu. Būdami gerai organizuoti ir vieningi, išlaikysime tai, ką mūsų tėvai ir seneliai yra sukūrę čia, Amerikoje, ir labai daug pasitarnausim Lietuvos vadavimo darbe."

DAUŽVARDIENĖ, Josephine,

Chicago, Ill.

"Mes patys privalome daugiau žinoti apie Lietuvos padėtį ir įsijausti į jos kančias. Giliau įsijautę, turime skelbti apie sunkią Lietuvos padėtį visur ir visais būdais. Prie kiekvienos progos turime prašyti ir reikalauti vyriausybių bei kitų atitinkamų organų, spaudos darbuotojų, radio komentatorių ir kitų veikėjų užtarimo kenčiančiai Lietuvai. Stengtis, kad visas pasaulis išgirstų apie Lietuvą ir jos dabartinę padėtį. Lietuvos reikalui nešykštėti pinigų; apsidėti mokesčiais. Savitarpy nesiskaldyti, neeikvoti laiko ir jėgų bereikšmėms smulkmenoms. Vieningai ir be pertraukos dirbti svarbiausiam tikslui - Lietuvos išlaisvinimui."

KOLICIUS, William, Jr.

Pittsburgh, Pa.

"Jau yra laikas visiems lietuviams suprasti ir pajusti moralinę atsakomybę, kurią Kūrėjas yra uždėjęs mums, sutverdamas mus lietuviais. Tas atsakomybės pajutimas turi būti išreikštas kiekvieno lietuvio tvirtu ir nepaliaujamu pasiryžimu kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo ir lietuviškumo ugnelės išlaikymo savyje. Kiekvienas privalo nešti kantriai jam uždedamą krovinį Lietuvos laisvinimo darbe. Jėga ir gyvybė šio sunkaus žygio atlikimui glūdi visuose mumyse kartu; vieningai dirbdami atsieksime savo tikslą."

Argentinos lietuvių tautinio ansamblio choras " Daina", vadovaujamas Andriaus Kuprevičiaus, sekmingai koncertavęs 9.23 d. Buenos Aires miesto teatre. / Lithuanian Choir in Buenos Aires, Argentina.

Publikos dalis Buenos Aires miesto teatre per "Dainos" choro koncertą. / Lithuanians attending the choir concert in Buenos Aires, Argentina.

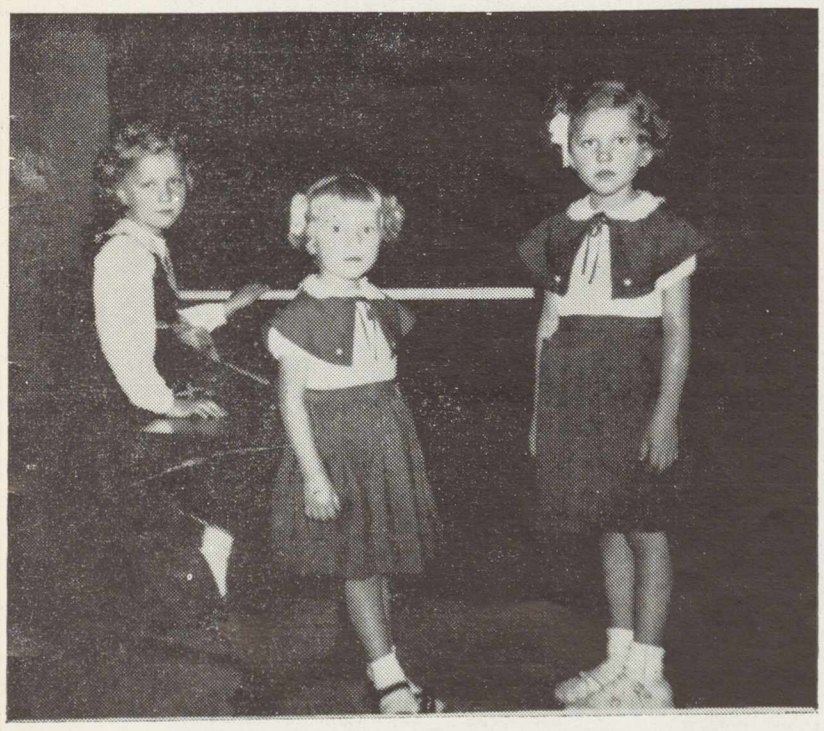

Sesutės Kušlikytės - Aldutė 4 metų ir Lucė 5 metų su dideliu pasisekimu dainavo, o 7 metų Laimutė joms akompanavo per Tautos šventės minėjimą Grand Rapids, Mich. / Young Lithuanian performers at a musical evening in Grand Rapids, Mich.

JUTKEVIČIUS, kun. John,

Worcester, Mass.

"Gaila, kad daugelis mūsiškių pro pirštus žiūri į dabartinę Lietuvos padėtį. Prie Lietuvos vadavimo darbo turėtų prisidėti kiekvienas lietuvių kilmės amerikietis, nes Lietuva - mūsų tėvų žemė. Visi skubėkime padėti Lietuvai savo malda, auka ir darbu. Malda - didelis ginklas. Kristus sako: 'Be manęs jūs nieko negalite.' Gyvenime didelės reikšmės turi ir pinigas. Sunku bus iškovoti Lietuvai nepriklausomybę, jei mes neišsižadėsime savęs ir nepaaukosime Lietuvos bylos reikalui kartkartėmis po vieną kitą doleri. Per spaudą ir žodžiu supažindinkime visus su dabartine Lietuvos padėtimi ir komunizmo tikraisiais siekiais. Reikalaute reikalaukim Lietuvai padarytos skriaudos atitaisymo. Šį kovos kelią yra pasirinkę Lietuvos Vyčiai, kurių pavyzdžiu turėtų pasekti ir daugiau lietuvių."

LOLA, Joseph,

Boston, Mass.

"Mažiau žodžių, daugiau darbo. Lietuvos reikalai turi karštai degti mūsų širdyse ir nė vienai sekundei nepranykti iš mūsų minčių. Būtinai reikalingas glaudesnis visų organizacijų bendradarbiavimas, bendros veiklos planas. Gi, priėmus tam tikrą planą, stengtis jį visu šimtu procentų įgyvendinti. Gražių planų nestinga, bet be pinigo sunku ką nors didesnio pravesti. Mes visi turime laiškais vyriausybėms, straipsniais laikraščiuose ir įvairiais kitais būdais įrodyti pasauliui, kad nenurimsime tol, kol Lietuvai nebus grąžinta laisvė."

L. Valiukas

Bathursto (Australija) apylinkės miško kalnuose J. A. Skirka gaminasi statybinę medžiagą savo namui. Lithuanian pioneer in New South Wales, Australia. J. A. Skirka chops a clearing for his new home.

T. Pagodinaitės baleto mokyklos mokinės šoka su savo mokytoja Sydnejuj įvy under the direction of Tamara Pagodinaitė formerly of the Lithuanian Sta

kusiame lietuvių parengime. / Australian ballerinas dancing te Theatre. Scene is in Sydney. Photo by "Algis"

J. Veteikis ("Mūsų Pastogės" redaktorius) su šeima prie talkos būdu pastatyto savo namo. / The home of J. Veteikis, Editor of "Mūsų Pastogė".

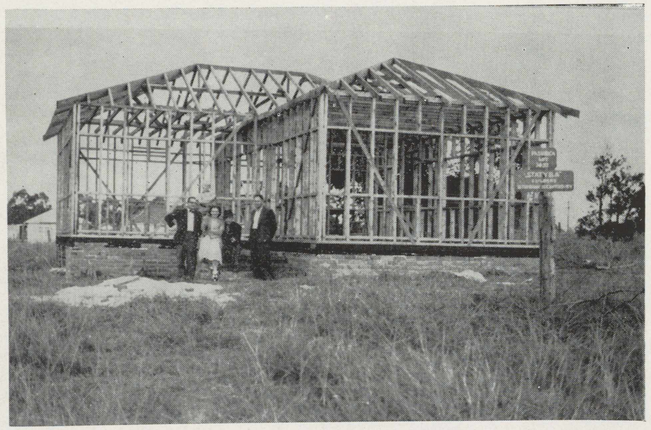

J. A. Skirkos statomas namas. Statyba vykdo lietuviška firma "Statyba" suorganizuota ir vadovaujama inž. M. Bogužo. Prie namo stovi inž. M. Bogužas, A. Cininienė ir J. A. Skirka. / Skirka's house nearly completed

Buvęs gusarų kapitonas N. Cininas stovi prie savo statomo namo. / Former Lithuanian cavalry officer N. Cininas stands before his newly constructed home.

LIETUVIAI KURIASI AUSTRALIJOJ

Niekas dar nėra paskelbęs, kada pirmieji lietuviai atvyko į Australiją. Tačiau Sydnejaus apylinkėse yra lietuvių, kurie šiame krašte gyvena jau 20-30 metų. Jie, nors ir būdami negausūs, būrėsi krūvon ir turėjo įsisteigę Australijos lietuvių draugiją. Jos veikimas buvo silpnas ir daugiausia reiškėsi Sydnejaus mieste. Didesnis skaičius lietuvių į Australiją atvyko pasaulinio krizio (1929-30) metais, ir jų įsikūrimas buvo gana sunkus. Bet lietuviškas ryžtas padarė savo, ir šiandien šie lietuviai jau gana neblogai gyvena. Iš anksčiau atvykusių veiklesnių lietuvių paminėtini: A. Baužė, Kelertas, M. Lipčius, Kuodis.

1947 m. gruodžio mėn. Australijos žemę pasiekė pirmieji lietuviai tremtiniai iš Vokietijos. Jų iš viso į šį kraštą atvyko 5-6000. Kiekvienas iš jų buvo suvaržytas pradžioje dvejų metų darbo sutartimi su Australijos valdžia, kuri per tą laiką nustatė naujojo ateivio gyvenamąją ir darbo vietą. Tatai trukdė ne tik pačių lietuvių įsikūrimą, bet ir jų visuomeninį veikimą.

Tačiau, nežiūrint visų nepalankių sąlygų, įsilieję į Australiją didesnis lietuvių skaičius, pagyvino visą lietuvišką veiklą. Jau 1948 m. buvo perorganizuota Australijos lietuvių draugija, o vėliau įsteigtas ir pasaulio lietuvių bendruomenės padalinys.

Šiuo metu Australijoj išeina net du spaustvėj spausdinami laikraščiai - "Mūsų Pastogė" ir "Australijos Lietuvis".

Pamažu atsipalaiduodami nuo darbo sutarčių ir naujieji lietuviai ateiviai pradėjo materiališkai stiprintis. Kadangi Australijoj veik neįmanoma gauti išsinuoti butą, todėl pirmiausia jie buvo priversti statytis savo namus. Statyba pradedama turint savo uždirbtų apie 1000 dol. Kiti statybai reikalingi pinigai gaunami iš banko ar tam tikrų statybos unijų ir išdėstomi išsimokėjimui 22 metams.

Kadangi Australijoj statybos medžiaga yra labai brangi, tai neretai patys lietuviai bando ją sau pasigaminti. Tai daroma paprastai talkos būdu. Pirma pagaminama medžiaga vienam, paskui kitam, o pati medžiaga siunčiama statybos firmai, kuri vykdo darbus. Kadangi visi dirba fabrike ar kitur, tai toks statybinės medžiagos pasigaminimas galimas tik savaitgaliais ar šalp laisvomis dienomis.

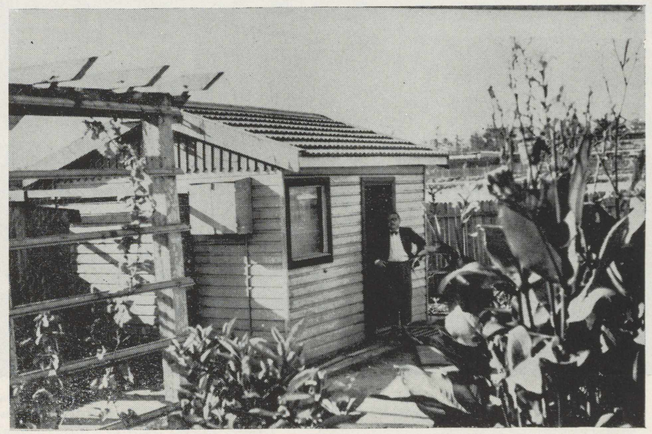

Inž. M. Bogužas stovi prie savo pastatyto namo, kuriame taip pat yra įsikūrusi statybos firma "Statyba". Engineer M. Bogužas in the doorway of the house he built.

Buv. N. Vilnios burmistro P. Stakausko namas, kurį jis pirko iš australo. / J. A. Skirka & Mrs. Stakauskas stand before the latter's newly acquired Australian home. (Visos foto iš Australijos yra J. A. Skirkos)

Australijos miškai, ypač apie Sydnejų, yra daugausia išdžiuvę, neužaugos įvairių rūšių eukaliptai. Jie yra labai kieti ir be galo mėgiami baltųjų skruzdžių. Rankiniu piūklu šie medžiai sunkiai įveikiami.

Namai statomi pirmiausia jiems padarant rėmus, kurie iš lauko pusės apkalami fibra - medžiaga kartono storumo ir pagaminta iš cemento ir asbesto; ji yra nedegama. Iš vidaus apkalama kitokios rūšies fibra, kuri dar nutinkuojama ir nudažoma. Stogas daugiausia dengiamas cementinėmis čerpėmis. Tokiu būdu pastatytas namas atrodo gražiai ir yra patogus gyventi - yra sausas ir atrodo kaip mūrinis. Perkant vieno buto namas vidutiniškai kainuoja 4.000 dol.

J. St.

Bathursto (Australija) pradžios mokyklos mokiniai su tėvais ir mokytoja M. Bulakiene. / Schoolchildren with their parents of the Lithuanian colony at Bathhurst, Australia.

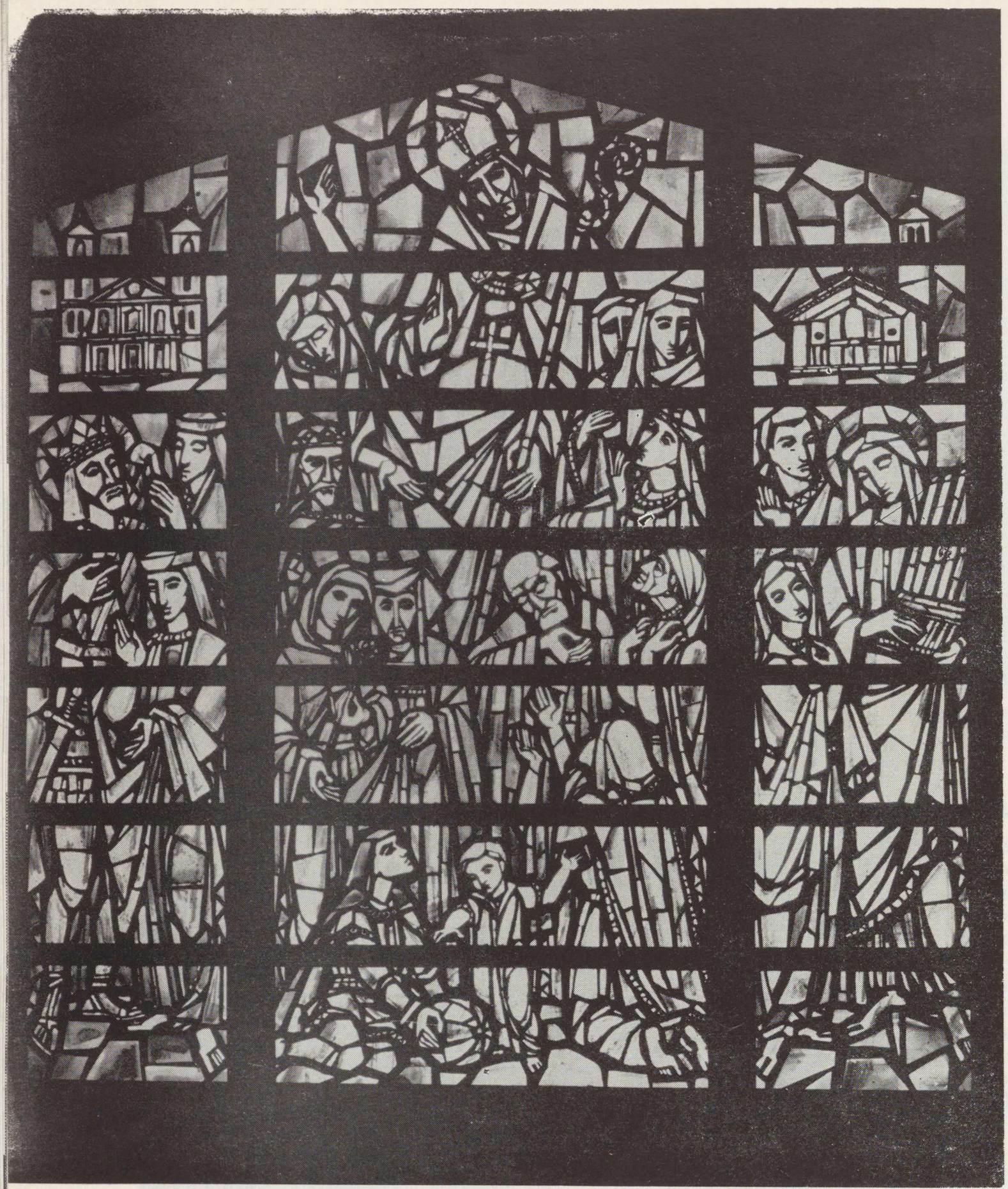

Dail. A. Bielskio eskizas vitražui St. Alphonsus bažnyčiai Los Angeles, Calif. (Kar Hackert Inc. Studio)
Stained glass windows executed by Albinas Bielskis for St. Alphonsus Church in Los Angeles.

RAPOLAS GELŽINIS

STASIUS BŪDAVAS

Ventos* ledas pradėjo trūkinti ir tižti. Domicėlei Gelžinienei jau buvo atėjusios paskutinės dienos: dar baisiau ėmė ją glemžti dusulys, dar labiau šoko karščiai su prakaitais, ir vieną pavakarę, saulelei nueinant už miško, nutilo vargšė ir užgeso.

Liko šiame pasauly tik jos bėdinas Rapoliukas, toks vienišas ir apleistas — lyg neužakėtas miežio grūdas laukų platybėj.

Tą ankstyvą rytą, aušrai tik pakėlus akis, įmetė Rapoliuką į vienkinkį vežimėlį ir išvežė kartu su motina, kuri gulėjo gelsvame eglių karste.

Visas vieškelis žliaugsėjo nuo paleisto pašalo ir purvo. Važiavo tiktai du vežimai: anas vienkinkis ir dar porinis. Pirmame sėdėjo Rapoliukas, ligi krūtinės pasinėręs šiauduose ir uždėjęs dešinę ranką ant motinos karsto, nes jam taip liepė Plerijonas Statkus, kuris buvo čia pat, įrėmęs nugarą į Gelžinienės kojas, ir niūkė nuo šilumos suplukusį arklį. Paskui juodu traukė porinis vežimas, prikimštas moterų. Jos giedojo Visų Šventųjų Litaniją, užleisdamos tarpais vietą ir vyro balsui, kuris ten pat valdė arklius ir segė jiems botagus.

Kai vežimų pora išlindo iš girelės, staiga išdygo Papilės bokštai, kaip du sustingę Dievo pirštai. Ten tuoj pagavo linguoti varpai: vienas didelis, kuris gaudė retais ir apgalvotais tarpais, tartum koks maldingas senis, ir antras mažesnis, daužydamas tankiai ir plonai, lyg koks išdykęs vaikas.

Abu vežimai pervažiavo miestelį, sumoterų kirbynė čia išsivertė laukan. Tik

* Ištrauka iš paruoštos knygos.

DAIL. ALBINAS BIELSKIS

Jis yra atstovas mūsų jauniausios dailininkų kartos, baigusios studijas jau tremty. Jis jau 1942 m. pradėjo lankyti Kauno Taikomosios Dailės Instituto Dekoratyvinės Tapybos studiją; paskui studijavo Darmstadte ir Freiburge. Amerikoje jau keleri metai dirba specializuodamasis sau artimoje srity - vitražų ir bažnyčių vidaus dekoravimo Karl Hackert, Inc. studijoje Chicagoje. Jo suprojektuotais darbais yra pasipuošusios kelios Amerikos bažnyčios.

A. Bielskis taip pat dirba ir scenos dekoracijų srity. Jis yra padaręs dekoracijas 4 pastatymams Chicagoje.

Iš smulkesnių jo darbų yra paminėtini jo padaryti kai kurių knygų viršeliai.

A. Bielskio tapyboje jaučiamas stiprus dekoratyvumo pradas, aiški konstrukcija, spalvingumas.

Be visų kitų darbų A. Bielskis taip pat pastoviai veda paišybos ir tapybos studiją Fellowship House patalpose Chicagoj.

D. M.

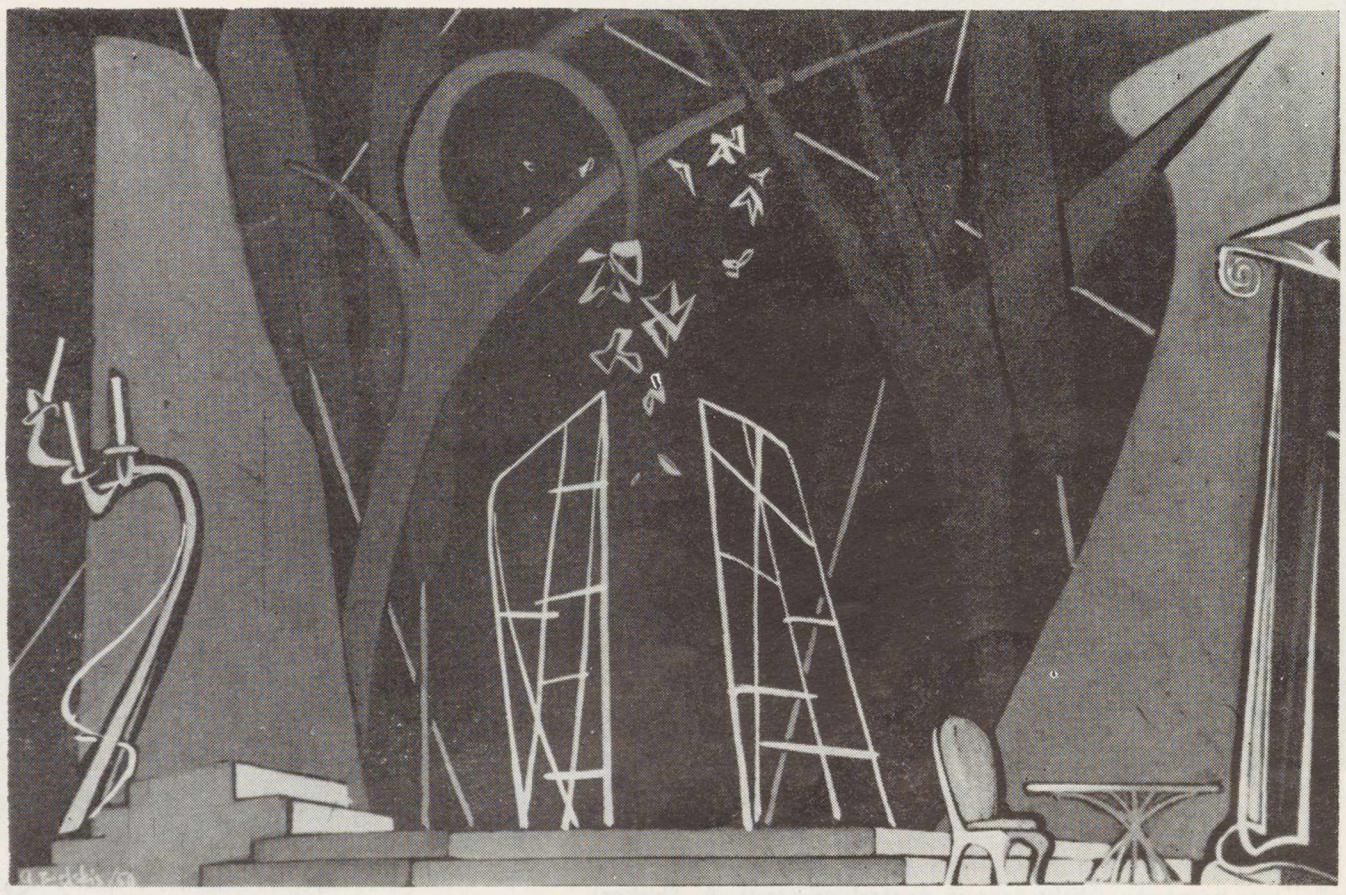

A. Bielskio "Živilės" II v. dekoracija. / A modern scene-painting by Lithuanian artist Albinas Bielskis, for the play "Živilė".

Rapoliukas dar vis tebekiūtojo šiauduose, prispaudęs delnu tą vietą, kur buvo motinos galva.

— Tai jau lipkim, Rapolai, atvažiavom, nebesēdēsim, — pasikuitino Statkus ir nušoko žemyn, prasisprausdamas pro arklio uodegą, — duok ranką, aš tau padēsiu, jau greit ir kunigas ateis, — paēmē jis berniuką, ištraukē iš šiaudų krūvos ir pastatē ant žemēs kaip kokį nusitupējusį vištelį.

Tirpo Rapoliuko kojos ir ta ranka, kuri visą laiką gulējo ant karsto. Lētai jis pasižiūrējo į neštuvus, stovinčius čia pat, prie jų vežimo. Matē, kaip artinosi anas vyras nuo moterų būrio ir neskubēdamas lygino ūsus. Bet vyrai ilgai negaišo: abu sukibo už karsto galų ir stūmē laukan. Tuoj prišoko kelios moteriškos ir padējo jiems nunešti ligi neštuvų.

Per visas juodąsias mišias visi sēdējo suoluose, tik Rapoliukas vienas pats išstovējo prie motinos, laikydamas rankoj vaškinę žvakę. Degē ji, tirpo, spraksēdama ir varvēdama karštais lašais ant pirštų, bet Rapoliukas kentējo, suspaudęs lūpas ir sukandęs dantis.

Į kapines numirēlę taip pat vežē, nes nebuvo kam nešti. Visi ējo pēščiomis paskui kunigą, tik Rapoliukas su Statkumi sēdējo vežime ir vēl laikē uždējęs ranką ant motinos galvos.

Gelžinienę iškēlē kapinių tarpuvartēj, ir, nieko nelaukdami, tuoj nešē prie duobēs. Rapoliukas kipseno paskui motiną ir tylējo kaip tvoros stulpelis. Tik kai moterys atidarē karstą ir sugalvojo pataisyti numirēlēs skarelę, paskutinį kartą jis pamatē savo gimdytoją — tokią smulkią ir išbalusią, rožančium supintomis rankomis. Ir dabar suspaudē jo širdį . . .

Kunigas į duobę nubērē keletą švęstų lašų ir vyrai skersai duobę permetē ilgas juostas. Rapoliukas kūktelējo, apsipylē ašaromis, krito ant kelių ir įsikabino į karstą. Bet juostos jau šliaužē žemyn, su savim nešdamos Gelžinienę ir išplēšdamos žemēs luitus iš duobēs kraštų. Berniukas ēmē šaukti, kiek tiktai turējo balso, prašē sustoti, palaukti, bet niekas jo neklausē. Kunigas pakabino kastuvo galu šviežio molio, tris kartus krestelējo ant karsto ir užgiedojo "Viešpaties Angelą". Moterys tuoj pagavo giesmę ir tęsē ją toliau.

Tada abu vyrai nusimetē švarkus, pasispiaudē delnus ir ēmē versti žemes į duobę. Krito ten sušalę gabalai, taip baisiai bildēdami, jog Rapoliukas turējo pasitraukti į šalį, nes jo širdį gąsdino ir draskē.

Iš kapinių parvežē vēl tas pats Statkus, pas kurį jis gyveno su motina. Tik nebevežē jo namo, o įvedē pas savo giminaitį, Ignacą Plaktinį, kuris su pačia gyveno bažnyčios tarnų name ir traukē varpus.

Statkus liepē Rapoliukui pasilikti viduj, o jis pats, pasiēmęs abu senius, išējo į prieangį.

Berniukas pastovējo, pasidairē ir atsisēdo ant savo dēžēs, kurią šį rytą atvežē su motina. Pamatē jis ir savo kailiniukus, pamestus ant lovos, dar kažką, ir tuoj suprato, kad čia kartu atgabeno ir

Rašytojas Stasius Būdavas / Lithuanian writer Stasius Būdavas

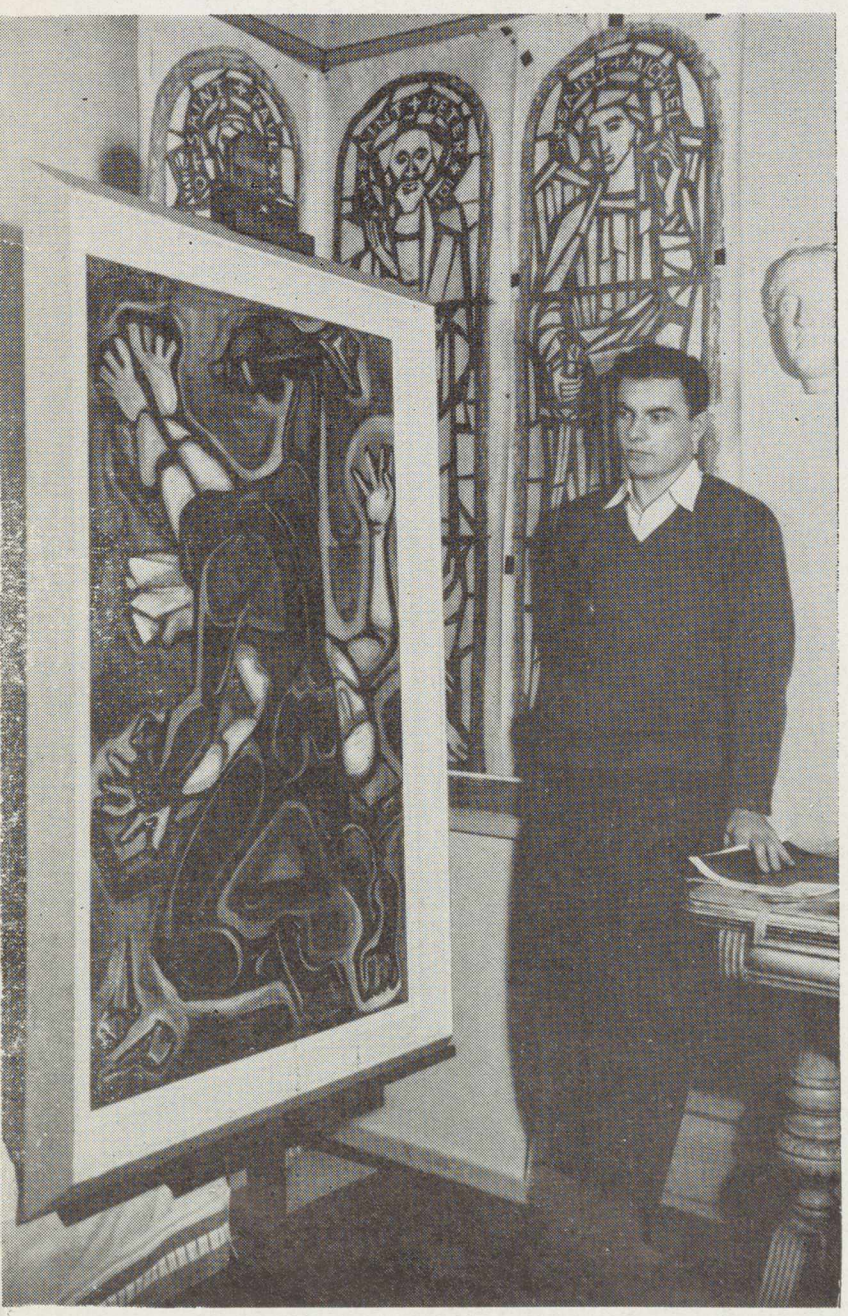

Dail. Albinas Bielskis, Chicago, Ill., prie savo darbo
Artist A. Bielskis stands before an example of his work.

Išėjo iš spaudos

LITERATŪROS ŽURNALAS

GABIJA

Žurnale savo raštus duoda šie autoriai: *Jonas Aistis, Bernardas Brazdžionis, Jonas Balys, Kazys Binkis, Aloyzas Baronas, Kazys Boruta, Jeronimas Cicēnas, Antanas Gustaitis, Faustas Kirša, Juozas Krūminas, Vincas Maciūnas, Nēlē Mazalaitē, Antanas Rimydis ir kiti.*

Redaguoja *Stepas Zobarskas*

96 psl. Kaina $1.00

GABIJA

340 Union Avenue

Brooklyn 11, N. Y.

visus jo turtus.

Kiuksojo jis ant dėžės dar vis padrėkusiomis akimis, pavargęs ir nusiminęs, vis nesusigaudydamas, kas atsitiko jo pasauly. Dairėsi jis pro langus ir matė ten Kristaus kančią, aprištą tamsiai mėlyna skiaute, iš po kurios kyšojo Nukryžiuotojo rankų ir kojų galai. Lauke jo akys užkabino du bokštus, aplink kuriuos siuvo žvirbliai ir lėtai sklandė kelios padrikos varnos.

— Tai kaip čia reikia dabar suprasti, Plerijonai? Išeina taip, kad tą vaiką mums paliksi. Ar taip aš supratau? — už durų, tam prieangy, suknežėjo varpininko balsas, toks sausas ir plonas.

Statkus jau norėjo kažką jam paaiškinti, bet anasis senis jį tuoj perkirto:

— Jau, jau suprantu, nebesakyk. Nu tai ir sugalvojai, švogerėli. Per Dievo vardą, argi pas tave jau nebeužteko vietos tokiam bimbaliukui?

— Palauk, kad tu neleido man kalbėti, — bildėjo Statkus kaip kubilas, — paklausyk, aš tuoj pasakysiu. Ar jau nebeatsimeni, juk sakiau aną kartą, kad piemens man nereikia, jau pernai mano baibokėlis karves varinėjo. Tai kam man dar to antro? O jums tai kas kita. Tik paveizėkit į save, kriaukšėjat kaip tikri seniai. Ar ne gerai būtų turėti ką nors prie šono — čia varpą patrauktų, čia vėl kur nors pasiųsti galėtumėt. Ar aš blogai šneku, a, pasakykit?

Po to už durų bebuvo girdėti tik šnibždėjimas ir Rapoliukas jau nebegalėjo suprasti, ką jie ten tarėsi. Tada jis prislinko ir priglaudė ausį prie rakto skylės. Klausėsi jis įsitempęs ir net užsimerkęs.

— Bet kad jis toks nukeipęs, ar patrauks varpą? — pridėjo savo žodį ir varpininko pati.

— Nukeipęs, tai pašnekėjo. Nenukeipęs nei ko, tik taip atrodo. Nemiegojo per tas naktis, suvargo, susitraukė ir viskas. Kam čia dar ir šnekėti. Keturioliktus metus jau greit užkabins. Būtumėt matę, ką jis prieš Grabnyčias išdarinėjo, kai žagarų į mišką lakstėm. Ai jai jai, ko jis nepridarė. Aš pirštų prie vadžių nepridėjau. Arkliai kaip protą pametę lakstydavo. Tik tokio mažo prigimimo, į motiną nusidavęs.

— Tai kaip tu, motin, dabar rokuoji, ar pasilaikysim tą vaiką? — klausė Plaktinis pačią.

— Kad ir aš nebežinau. Tai gal ir pasilaikykim, jeigu švogerėlis taip užsipuolė, — nuknekždėjo senė.

Balsai vėl nuslinko kažkur į prieangio gilumą ir Rapoliukas jau nieko nebegalėjo suprasti. Kažką jie ten kalbėjosi, tarėsi ir, atrodė, vis nesusitaria. Plaktinis be atsivedėjimo vis krenkštė ir krenkštė, kai kada sučirkšdavo ir jo pati, bet daugiausia bildėjo tai pats Statkus.

Rapoliukas paliko duris ir vėl pritūpė ant dėžės. Buvo jis toks nuvargęs, snaudulyje paskendęs ir jau ne savo akimis į langą žiūrėjo. O ten, viename kampe, netoli lubų išsipūtęs voras apžiūrinėjo savo tinklus. Nuo to voro jo akys lipo ant bažnyčios bokštų, kurių metaliniai kryžiai plieskė atspindžius, kaip kokie nušveisti peiliai. Po to viskas palengva pradėjo grimsti, pasidarė saldu, malonu, ir jo smakras atsirėmė į krūtinę . . .

Prieangy vėl atsigavo balsai ir artinosi prie durų. Atsidarė jos iš lėto, bet plačių plačiausiai. Pirmas įžengė Statkus, o paskui jį vienu kartu prasispraudė ir varpininkas su pačia.

— Tai matai, Rapolai, — trankiai prabilo Statkus ir papurtė berniuko petį, — mes čia apie tave nušnekėjom.

Rapoliukas krūptelėjo iš miego ir tuoj viską suprato. Sušniurkštė, pirštais pasitrynė akis ir žiūrėjo nukabinęs galvą.

— Ką tu čia, Rapolai, neimk į širdį, — drąsino jį Statkus, — pasilik dabar pas Plaktinius, o paskui vėl ką nors sugalvosim.

Berniukas pradėjo verkti. Trūkčiojo jis pro nosį orą, žiūrėjo į savo kailiniukus, pamestus ant lovos, ir vis nieko nesakė.

— Tai kad trauksim varpus, tai trauksim, — kniauksėjo Plaktinis, — kad sukibsim, kad įjudinsim, tai net kryžiavonė į šonus linguosis.

Prislinko prie jo ir senė.

— Nu tai pasilik pas mus, Rapoliuk. Ką tu ten bevažiuosi į tuos Gamėnus. Nedidelis mokslas tie varpai. Parodys tau Ignacas vieną kartą ir bematant viską paimsi į galvą.

— Tai ką, atrodo, kad jau būsim ir susišnekėję, — ramiai ir su pasitenkinimu atsiduso Statkus, nusimetęs vargą nuo galvos, — duok tą savo švarką, matau, kad sušilai. Tai pritvatijot pečių, lyg numanydami, kad atvažiuosim. Nu, bet tu, Rapolai, ir apsimutulavęs kaip per Trijų Karalių speigus, — kalbėjo jis, traukdamas švarkutį nuo berniuko pačių.

— Ignasėli, šok, paimk, pakabinsi, — liepė vyrui Plaktinienė, — ne ten, ne ten, kur tu kabini, ar nematai, kad ten vinis išklebusi. Kabink ten, — rodė senė, — prie šventos Veronikos kabink . . .

Ir ką gi dabar Rapoliukas turėjo daryti? Ar galėjo jis dar pasipriešinti tiems trims žmonėms? Ne, negalėjo. Ir darė jie su juo taip, kaip jiems patiko. Stovėjo jis vidury trobos išrengtas, toks supliūškęs, suplonėjęs, lėtai žvalgėsi aplinkui ir nedrįso burnos praverti.

Lietuvos Vyčių suvažiavimo, įvykusio New Yorke rugsėjo 6-9 d.d., dalyviai; iš įvairių Amerikos vietų jame dalyvavo 160 delegatų. / The Knigts of Lithuania gathered in New Yorker Hotel, New York City for their 38th National Convention Sept 6-9th; 160 delegates from the various districts participated in the convention

Toronto (Kanada) lietuviai rugsėjo 8-sios minėjimo metu / Lithuanians of Toronto, Canada, at a September observance.

KAIP ĮSIKŪRĖ IR GYVENA

MASONAI

Juozas Mason su žmona Ona (Janušauskaite) ir dukterimis Rosemarie ir Birute gyvena gražiai įsikūrę Pasadenos priemiesty - Altadenoj. Pernai jie pasistatė naujus namus. Jų šeimoj vyrauja lietuviška dvasia, jie domisi lietuvių kultūra, dalyvauja liet. veikime ir yra aktyvūs SLA, Tėvynės Mylėtojų D-jos, Tautiško Klubo, Piliečių Klubo, Labdaros D-jos bei šv. Kazimiero parapijos nariai.

Jų duktė Rosemarie baigė pradžios mokyklą su gerais pažymiais ir tuo laimėjo stipendiją mokytis garsiojoj mergaičių aukštesniojo mokykloj, Ramona Convent, Alhambra. Ji taip pat mėgsta muziką ir mokosi smuikuoti. Birželio mėn. ji baigė ketvirtą smuiko klasę ir dalyvavo mokyklos rečitaly, gražiai pasirodydama.

Jauniausioji Masonaitė - Birutė,yra 6-to sk. mokinė, mokosi pianinu skambinti ir mėgsta šokius. Praeitą vasarą gražiai pasirodė Pasadena Civic Auditorium kaip "tap dancer".

Abi Masonų dukterys taip pat lanko šv. Kazimiero parapijos lietuvių sekmadienio mokyklą. *R. K.*

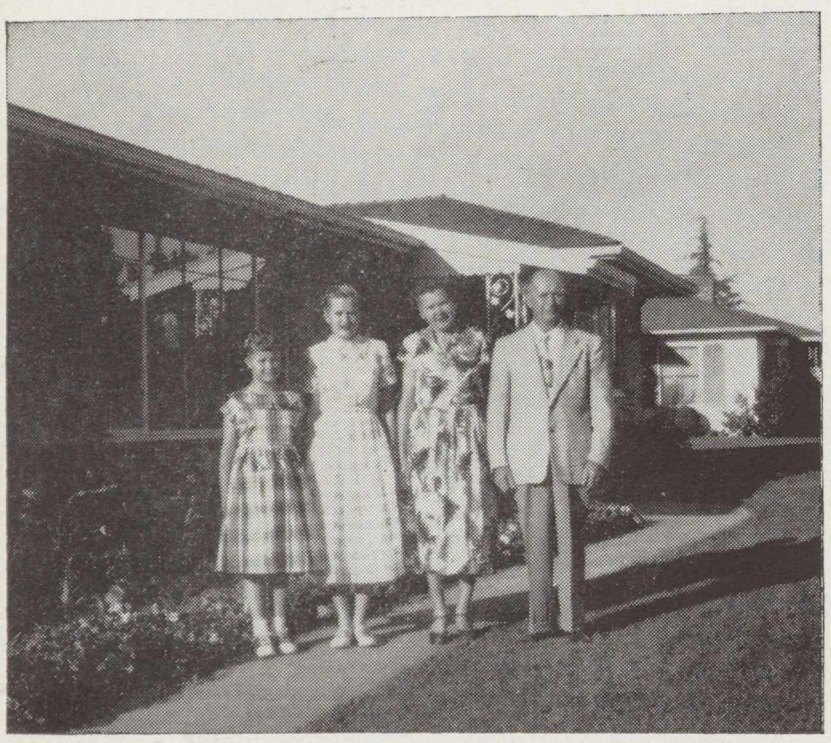

Juozas Mason su savo šeima, gyv. Altadena, Calif. Antroji iš kairės - jo duktė Rosemarie yra pasižymėjusi smuikininkė. / Mr. and Mrs. J. Mason and daughters, of Altadena, Calif. The eldest Miss Mason, Rosemarie, has won a scholarship to Ramona Convent, Alhambra. Rosemarie is also an accomplished violinist and has recently given a recital.

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ILIUSTRUOTAS ŽURNALAS

KARYS

Sparčiai plinta visame laisvajame pasauly. Žurnale bendradrabiauja gausus būrys žymių autorių, o taip pat jame rašo daugybė mūsų karių iš JAV ir kitų kraštų armijų.

Pastaruoju metu pagrindiniai reformuotas

KARYS

išeina gražaus formato, gausiai iliustruotas, spalvuotu viršeliu.

Kas prenumeruoja, platina ar kitaip remia

KARĮ,

tas labai daug padeda visiems mūsų kariams. Kas kartą susipažino su šiuo žurnalu, tas jau niekad nebesiskyrė su

KARIU.

PRENUMERATA: metams — $4, pusmečiui — $2.50. Atskiras nr. — 45 c.

Tuoj rašykite:

REDAKCIJAI — 156 Steamboat Rd., Great Neck, L. I., N. Y.

ADMINISTRACIJAI — 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Iš anksto praneškite atviruku, kas žurnalą prenumeruosite 1952 metais!

PROF. DR. E. FRAENKELIS

(Atkelta iš 4 psl.)

dėl nacių valdžios rasinių įstatymų turėjo pasitraukti iš profesūros. Nacių laikais teko jam išgyventi ne tik nemalonumų, bet ir pavojų, ypač kai gavo raginimą atvykti darbo įstaigon, kad būtų išvežtas į darbus. To bemaž neabejotino sulikvidavimo tik dėl atsitiktinumo išvengė, nes tuo metu buvo gatvėje automobolio sužeistas ir todėl nebeišvežtas. Netrukus laimingai sulaukė karo pabaigos. Po karo 1945 m. buvo pakviestas profesoriauti Hamburgo universitete, kur ligi šiol tebevadovauja lyginamosios kalbotyros katedrai, skaitydamas tarp kitko ir lietuvių kalbos kursą. Mielai talkininkavo savo paskaitomis prof. Fraenkelis ir Pabaltijo universitetui, 1946 m. Hamburge įsisteigusiam, o paskiau nusikėlusiam netoliman Pinnebergan. Šalia kai kurių germanistinių kursų prof. Fraenkelis savo paskaitose čia daugiausia nagrinėjo senųjų mūsų autorių (Mažvydo, Daukšos, Petkevičiaus, Širvydo) kalbą. Pastarąsias paskaitas jis skaitė lietuvių studentams lietuviškai, rodydamas savo didelę mūsų kalbos meilę.

Lietuvių kalba prof. Fraenkelis jau iš seno domėjosi. Studentaudamas jis klausė prof. J. Schmidto ir vėliau V. Schulzės (abu jie buvo stambūs vokiečių kalbininkai), kurie lyginamosios kalbotyros paskaitose nuolat pažymėdavo lietuvių kalbos reikšmę kalbų mokslui, pateikdavo lietuvių kalbos pavyzdžių, užsimindavo apie Donelaičio poeziją. Baigęs Berlyno universitetą, Fraenkelis dar 3 semestrus studijavo Leipzige pas žymų slavistą A. Leskieną, tyrinėjusį ir lietuvių kalbą.

Ir taip ilgainiui, ypač po pirmojo pasaulinio karo, lituanistika tapo pagrindine prof. Fraenkelio mokslinio tyrinėjimo sritimi. Plati erudicija ir pažymėtinas mokslinis kruopštumas daro jo veikalus didžiai svarbius moksliniu atžvilgiu. Be daugybės vertingų lituanistinių straipsnių įvairiuose vokiečių, prancūzų, italų, lietuvių (Archyvum philologicum, Lietuvių tauta), suomių ir k. filologiniuose žurnaluose, prof. Fraenkelis yra davęs ir keletą stambesnių veikalų, ypač liečiančių lietuvių kalbos sintaksę, vieną kitą iš jų (apie lietuvių kalbos linksnių sintaksę) išspausdindamas Lietuvos universiteto mokslo žurnale "Tautoje ir žodyje" (ir atskirai).

Lietuvos universitetui įsisteigus, prof. Fraenkelis pasistengė užmegsti ryšius su Lietuvos mokslo žmonėmis, kelis karkartus atsilankydamas Lietuvon. Pirmą kartą čia lankėsi 1923 m., kada susipažino su prof. Būga. Dekano prof. V. Krėvės-Mickevičiaus pakviestas Humanitarinių mokslų fakultete 1926 m. skaitė kurį laiką kalbotyros paskaitas. Buvo atvykęs dar ir 1928 m. Daukanto raštų kalbos pastudijuoti. Lankėsi ir Vilniuje

ATMINK, KAD BALF LAUKIA TAVO AUKOS

Los Angeles BALF Skyrius

Kanados ateitininkų antrojo suvažiavimo preziudiumai. / The presiding committee of the second "Ateitininkai" convention in Toronto, Canada.

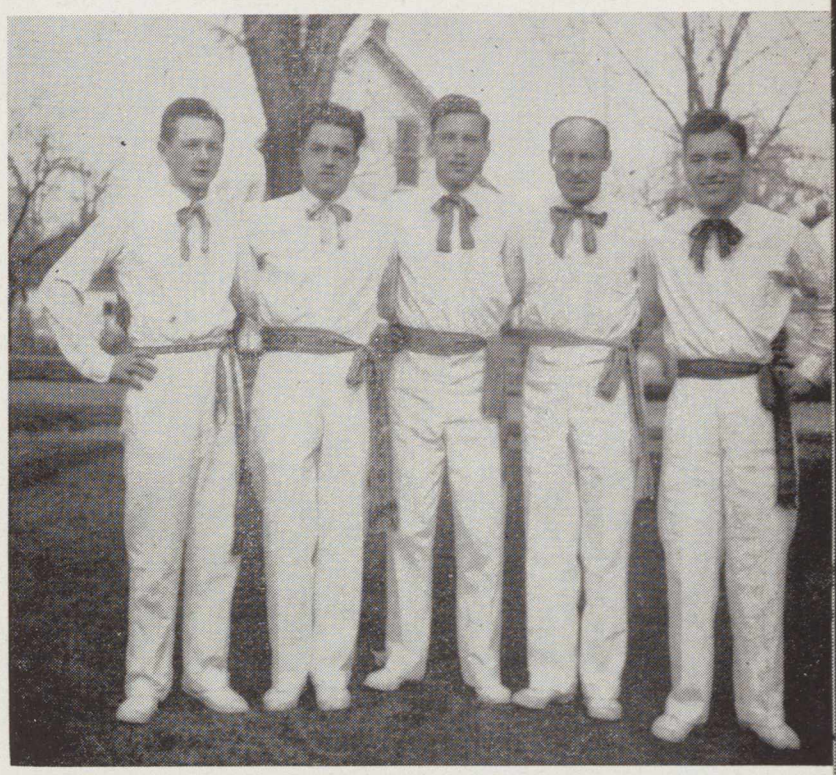

Grand Rapids lietuvių vyrų taut. šokių šokėjų grupė; antras iš dešinės - grupės seniūnas Pranas Kestauskas. Male members of a Lithuanian folk-dancing troupe in Grand Rapids, Mich.

(1934 ir 1936), abu kartu paskaitydamas po paskaitą Vilniaus lietuvių gimnazijoje.

Pasižymėjęs savo lituanistiniais darbais prof. Fraenkelis buvo pakviestas redaguoti baltų kalbotyros skyrių žinomajame kalbotyrinės bibliografijos žurnale "Indogermanisches Jahrbuch", jame sužymėdamas ir rūpestingai parecenzuodamas taip pat ir labai daug straipsnių iš lietuvių spaudos. Tą skyrių redagavo nuo 12 ligi 23 tomo, išsp. 1928-39 m. ir apimančių 1926-37 m. bibliografiją. Vėliau nebegalėdamas bendradarbiauti vokiečių žurnaluose, 1938-40 m. baltų filologijos bibliografiją paskelbė suomių mokslo akademijos metraščiuose (išsp. 1941).

Nacių valdymo priespauda ir karo meto vargas nepalaužė prof. Fraenkelio didelės meilės mokslui ir jo nepaprasto darbštumo. Aistringas atsidėjimas mokslui, ypač pamėgtajai lituanistikai, jam padėjo lengviau pakelti visus anuos sunkumus. Po karo jis grįžo prie universitetinio darbo, buvo vėl pakviestas "Indogermanisches Jahrbuch" redakcijon, vėl gausiai dalyvauja ir vokiečių mokslo spaudoje. Tarp kitko paminėsime, kad porą savo lietuviškai parašytų straipsnių apie lietuvių kalbą tyrinėjusius mokslininkus prof. Fraenkelis išspausdino "Aiduose" (1948 nr. 19 ir 1950 nr. 9). Po karo (1947) išspausdino studiją apie M. Petkevičiaus 1598 m. katekizmo kalbą. Pernai iš spaudos išėjo jo apžvalginė knyga apie baltų kalbas. Šiuo metu svarbiausias jo rengiamas veikalas yra etimologinis lietuvių kalbos žodynas, t. y. aiškinąs lietuvių kalbos žodžių kilmę ir jų ryšius su kitomis kalbomis.

Reikia džiaugtis, kad gerbiamas sukaktuvininkas, nežiūrint savo garbingo amžiaus, tebėra darbingas, ir nuoširdžiai jam palinkėti geros sveikatos ir sekmės.

Sophie Barcus (prie mikrofono) pristato savo radio klausytojams senesniosios kartos liaudies dainų dainininkes Leugšienę, Lapžentienę, Krasauskienę ir Nedvarauskienė. Už jų stovi Sophie Barcus vyras Augustinas Barcus. / Mrs. Sophie Barcus, director of a Chicago Lithuanian radio program, introduces Lithuanian folk-singers of yesteryear.

A. Laukaičio foto

Kanados ateitininkų II-jo suvažiavimo dalyviai / Participants of the second convention of "Ateitininkai" in Toronto, Canada.

Detroito, Mich., ALBRK surengtoj gegužynėj dovanų paskirstymas; tarp kitų stovint matyti gen. Černius. Lithuanians at a picnic in Detroit, Mich.

L. Briedžio foto

Dalis lietuvių skautų su kap. kun. Kulbiu prie savo vartų tarptautinėje jamboree Kanadoje. / Lithuanian scouts at the international jamboree in Canada.
L. Stankevičiaus foto

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

S. L. FABIAN, Hollywood, Calif., kartu su žmona Marie ir vaikais aplankė Chicago ir apylinkes, važiuodami savo automoboliu ir po 7 savaičių kelionės laimingai sugrįžo atgal. Jie viešėjo pas savo draugus bei pažįstamus: Justin Mackiewich, Spulkos savininką Brighton Parke; M. J. Kiras, Bridgeport ir jų dukterį Sylvia (Mrs. W. Luckner) Genevoj; Stanley Valančius, Budriko radijo valandos pranešėjas; George Stungis, K. J. Macke ir W. Dronsuth, Marquette Parke; Mrs. Helen Nedvar, Roselande ir Bruno Belunski, Momence; Kuchinskas Bros., New Process of Green Mill Bread. Taip pat jie turėjo malonų pasikalbėjimą su P. Grigaičiu, inž. Augustinavičium, Rypkiavičium ir k. iš "Naujienų". Sugrįžę namo, ponai Fabians sako, kad niekur nerasi geriau gyventi kaip Kalifornijoj.

PETRAS BARKAUSKAS, Hollywood, Calif., vyčių kuopos pirm., nusipirko namus W. Hollywoode ir spalio 20 d. pas save sukvietė vyčių susirinkimą.

FLORENCE KORSAK, Los Angeles, Calif. sugrįžo iš rytinių steitų, ir spalio 21 d. vietos parapijos choras surengė jai sugrižimo vaišes.

VLADAS BAKŪNAS, Los Angeles, Calif., kelias savaites sirgęs, vėl grįžo į darbą. Taip pat jis sušaukė spalio 21 d. steigiamąjį PLB skyriaus susirinkimą.

ALF. ir VERA BIMBIRIS, Los Angeles, Calif., neseniai atvyko kaip tremtiniai iš Vokietijos. Jų atvykimu rūpinosi B. Ketarauskas.

MRS. MONIKA PETERS, Altadena, Calf., žinomo lietuvio advokato žmona, spalio 20 d. surengė seselių pranciškiečių atvykimo priėmimo pietus. Šiemet vietos seselių viršininke yra lietuvaitė M. Germaine.

EMA VIDRINSKAITĖ, N. Carolina, neseniai atvyko į Los Angeles ir, susiradus darbą, mano parsikviesti savo tėvus.

KOSTAS ZAROMSKIS, Chicago, Ill., vyčių garbės narys rugpiūčio mėn. atostogavo Kalifornijoj ir aplankė seserį Jankevičienę Yucaipa, Calif.

KAZIMIERAS MAŽEIKA, Chicago, Ill., su žmona ir dukterimi Elena atostogavo Kalifornijoj. Jie planuoja čia apsigyventi.

S. GAIŽUTIS, Chicago Ill., dabar tarnauja kariuomenėj, ir yra Camp Beale, Calif.

FRANK KAZLAUSKAS, Phila, Pa., praleido atostogas Los Angeles pas dukterį ir žentą P. Baltrėnus.

GEORGE GLOVACKAS, Chicago, Ill., atvyko ir apsigyveno Los Angeles, Calif.

PETRAS KADAKAUSKAS, Kenosha, Wisc., atvyko į Los Angeles ir įsikūrė.

M. OKSAS, Chicago, Ill., įsikūrė Los Angeles, kur jo motina B. Cavailles jau seniai gyveno.

AGNES KESILES, Chicago, Ill., viešėjo pas sūnų S. P. Kesilį, kuris čia įsikūrė prieš porą metų.

MRS. ANNE KARTAGE, Detroit, Mich., atnaujino prenumeratą 1952 metams ir dar užsakė LD trims savo giminėms.

IGANTIUS JONAITIS, Los Angeles, Calif., yra šio miesto teismo tarnautojas.

NAUJOS KNYGOS

Juozas Kėkštas, RAMYBĖ MAN. Poezijos lankas. 45 psl. Išleido Gabija 1951 m. Kaina 80 centų. Gaunama: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. ir pas platintojus.

Lazdynų Pelėda, MOTULĖ PAVILIOJO. Apysaka. Išleido Gabija 1951 m. 43 psl. Kaina 60 centų. Gaunama: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. ir pas platintojus.

GABIJA, trimėnesinis literatūros žurnalas, Nr. 1. Leidžia Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje, red. St. Zobarskas. Metinė prenumerata 4 dol., atskiras nr. 1 dol. Nr. 1 turi 84 psl. Redakcijos ir administracijos adresas: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Prof. dr. L. Gonzaga Da Fonseca, MARIJA KALBA PASAULIUI. Išvertė ir išleido kun. M. Vembrė, Stoughton Mass. 1951 m. 264 psl. Kaina 2 dol. Užsisakyti galima pas leidėją: Fatimos knyga, 122 Canton St. Stoughton, Mass.

J. Jazminas, MOTERIS, NUO KURIOS PABĖGAU. Išleista Chicago Ill., 1951 m. 94 psl. Kaina 1 dol. Užsisakyti galima: Mr. Jasinskas, 84 Grace St., Toronto, Ont., Canada.

LUX CHRISTI, Biuletenis kunigams, Nr. 3, spalis- gruodis. Leidžia ALRK Kunigų Vienybė.

Šatrijos Ragana, SENAME DVARE. Apysaka. Trečias leidimas. Išleido Baltija, Toronto, 1951 m. 176 psl.

LITUANIA. Išleista Rio De Janeiro 1951 m. 28 psl. Red. dr. F. Meieris.

O BALTICO. Publicado Pelas Representacoes Diplomaticas Dos Estados Batlicos. Rio De Janeiro 1950 m. 70 psl.

Lietuviškos vestuvės Rochester, N. Y. Pirmoj eilėj sėdi: L. Baranauskaitė, T. Sakienė, M. Veželytė; antroj eilėj sėdi: A. Navickaitė, M. Grėbliūnienė, V. Burneckyte, Br. Jacamowich, V. Paužaitė ir A. Ščiukaitė; Stovi: P. Puidokas, M. Sodonis, A. Dziakonas, V. Dirsienė, P. Žemaitis, J. Krakauskienė, A. Žiemys, B. Krakauskas, V. Grėbliūnas, K. Mačiulis, A. Grybauskas, J. Rasimas, J. Rauličkis ir R. Pauža. A Lithuanian marriage ceremony in Rochester, N. Y.

Liberty Avenue in pre-war Kaunas, Lithuania / Laisvės alėja Kaune prieš bolševikų okupaciją.

Lithuania Will Live Again

By THADDEUS V. TULEJA

Since the fourteenth century when the great Lithuanan ruler, Algirdas, thrice marched against Moscow, Lithuana has stood in the foreboding shadow of Russia. Through the ensuing centuries the shadow grew longer and more menacing until Lithuanians ,along with their Polish brethren, saw their great Commonwealth erased from the map of Europe.

It was an event unprecedented in the annals of history. But historians have customarily looked upon 1795 merely as the year in which Lithuania finally disappeared as a national entity, and 1918 as the year in which the country returned to the European family of nations. Nothing more. To most of the them the years between have no meaning.

But the historians have failed to record that in those memorable days after the first World War when she could breathe free air again, Lithuania emerged from the darkness with a strong and proud culture. They have not understood the tremendous resurgence of the Lithuanian spirit inspired by the national renaissance of the nineteenth century. They have not seen that Lithuanians, cherishing their hard-won liberty through the days of Europe's instability during the World Wars, have conducted themselves with a national dignity that one hundred and twenty-three years of Russian domination could not kill.

But again Lithuania is in chains. Her people are prisoners in their own native land. They are victims of a new wave of Russian brutality, slaves to the relentless will of Moscow to crush Lithuanian freedom, and with it, some of the richest elements of Western culture.

How did it happen? Was it Yalta, the graveyard of political justice? Was it Anglo - American ignorance of Russian history? To find a ready answer to these questions is not looking squarely at the problem, is not grasping the meaning of history. For without Yalta, without Western trust in a conniving enemy of freedom, the Baltic would be no less a political objective of the Soviet Union than it was of Tsarist Russia in the days of Peter the Great and Catherine II. The march of Moscovy is not a contemporary phenomenon; it's as old as the tombs of Lithuania's medieval rulers.

Today Lithuania is lying exhausted under a reign of total terror. Her people represent an alien culture, a hostile obstacle to Russia's ruthless ambition to sovietize the Baltic, dominate Europe, and ultimately master the world. The front-line battle against armed atheism is being fought daily by the people of Lithuania on their own soil. Alone and abandoned they have jealously guarded the citadel of Christendom in Eastern Europe. As Freedom Fighters, clinging desperately to their traditional faith in God and country, they have bled and died in their lonely war, have been laid to rest in simple, unmarked graves, or have rotted in open market places where even death's dignity was affronted by Russian bayonets.

During the last decade and longer, Lithuania has struggled valorously and unselfishly to stem the Red Tide. For this the free nations of the world owe an enormous debt of gratitude to her, a debt which can be paid only through the full restoration of her freedom.

It is true that the torch of Lithuanian liberty has been carried in this country largely by people of Lithuanian origin. As loyal Americans they are ready to fight for the principles of freedom and political equality which they found here in this broad land of America, as they are ready to fight for the revival of those same principles in the land of their forefathers.

But with all their ceaseless toil, the brutal outrages and the horror of Russian barbarism still go on. Lithuania's people are scattered among dozens of Soviet slave labor camps. Her priests are dead, her churches closed. The valiant guerrilla bands which fought so heroically in the early days of the occupation are now immobilized in their

forest sanctuaries by the dreadful reprisals exacted against their kin.

Under this dark and ominous cloud hope must soon give way to dispair. But strangely enough, courage can be better drawn, not from the free nations of the world, but from the imprisoned Lithuanians themselves. Surrounded by misery and grief, they still can turn their tear-filled eyes to God, and whisper a prayer

And their prayer is not in vain. The Soviet Socialist Republic of Lithuania that political fiction sustained by genocidal bestiality, still goes unrecognized by the United Sates. Free America wants and needs a free Lithuania conceived in liberty and justice, just as it needs a free Latvia and Esthonia, a free Poland, indeed, a free Europe. The patience of the free nations of the world has been exhausted. The days of long speeches and disruptive vetoes are surely over. The United Nations under American leadership are building up their defenses. The leaders of freedom have turned to face their foe. The struggle between a militant communistic world under Russia and a world of liberty under the United Nations has begun.

To the one million and more Americans of Lithuanian descent living in America who have kept and must continue to keep their cause alive, there can be no doubt that final victory will be on their side, that Communism will crumble in total defeat.

And from the ashes of violence a new Lithuania will be born; spring will bring a fresh fragrance to her blood-stained fields, and God in His benevolence will bless the land and the weary souls who sought Him in their agony.

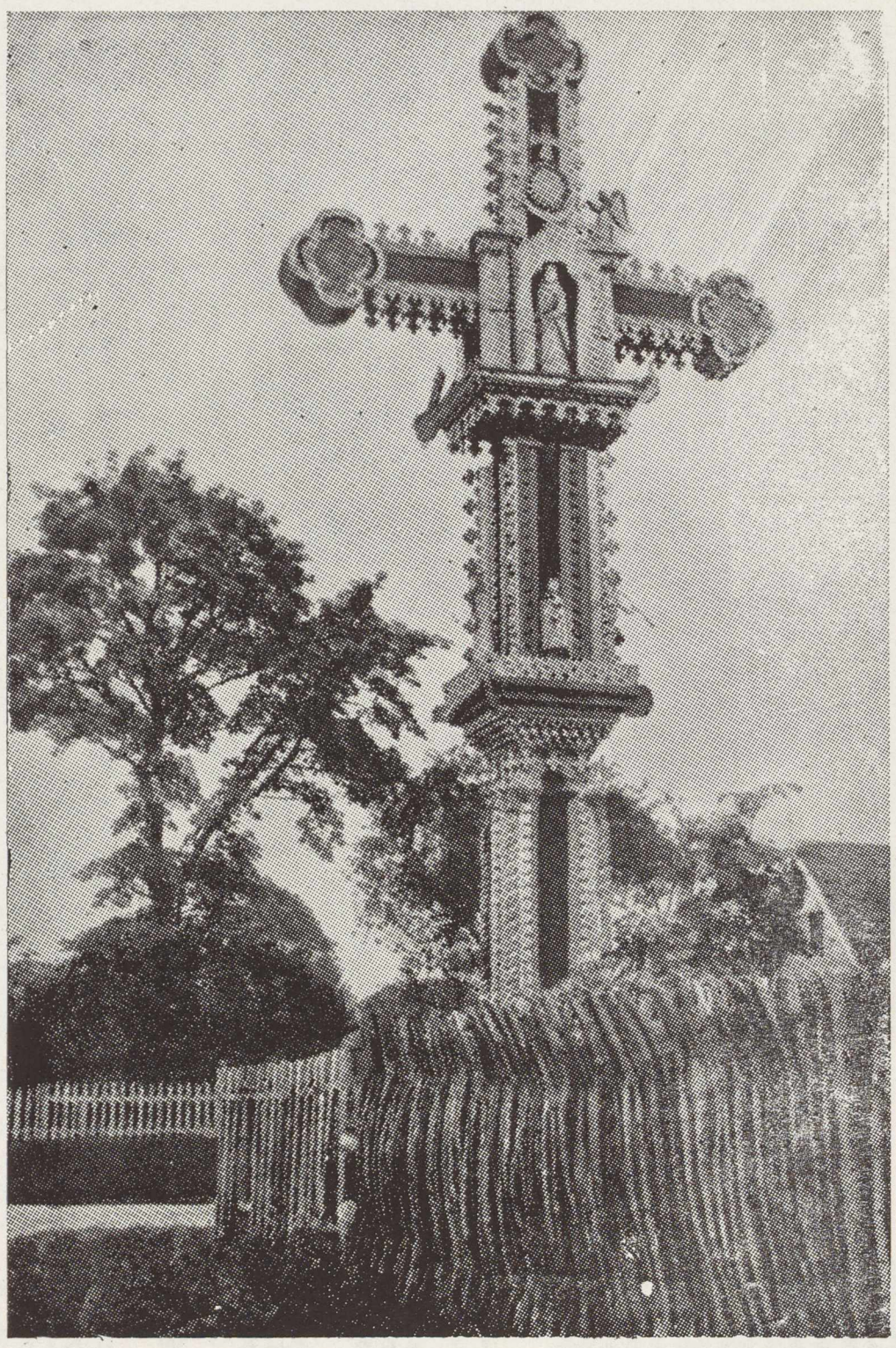

An ornamental Lithuanian cross, one of many similar crosses dotting the countryside of Lithuania before the Soviet occupation. / Kryžius Lietuvos ūkininko sodyboj, kol ten nebuvo bolševikų; dabar ten nebėra nei kryžių, nei sodybų, o tik kolhozai.

S. Tiknienė, S. Deringis, A. Deringienė, O. Samsonaitė ir A. Korsakaitė įruoštame lietuvių kambary Los Angeles International Institute surengtos "International Day" proga. / Mrs. S. Tiknis, Mr. S. Dering, Mrs. A. Dering, Miss O. Samson and Miss A. Korsakaitė, part of the Lithuanian representation at the International Day Festival held at the Los Angeles International Institute, Oct. 13-14.

LITHUANIANS HOLD EXHIBIT

Local Lithuanians were invited to participate in the 28th International Day Festival held October 13-14. The program, which took place at the Los Angeles International Institute, was a varied one in which many nations were represented. There were foreign foods, exhibits, dances and songs. China, Denmark, France, Iceland, India, Korea, Lithuania, Latvia, Norway, the Phillipine Islands Poland, Sweden and Switzerland were the countries that had exhibits.

The Lithuanian exhibition room was a very colorful one. Objects of Lithuanian handicraft were donated by the following: Mrs. F. Dapšys, Mrs. Kilmonis, Mrs. Kiškis, Mrs. S. Tiknis, Mrs. Sherikis, Mrs. Žilinskas, Mrs. S. Batkus, A. Korsak, Mrs. Bakūnas ,Miss J. Pamataitis, Mrs. J. J. Bielskis, Mr. Laurinavičius, Mr. Šimonis and others.

Later in the evening, a Lithuanian folk dance group directed by Lucille Zaikis and accompanied by A. Skridulis, presented a program of dances.

The Lithuanian Exhibit was made possible through the efforts of Mr. and Mrs. Dering and the American-Lithuanian Catholic Women's Society, Los Angeles Chapter.

Irene Kraft

What Is A Kolkhoz

Ukmergė high school in Independent Lithuania / Ukmergės gimnazija nepriklausomybės laikais.

Many people in the West have a vague and hazy idea of what a kolkhoz – an agricultural collective – really is. It is known that there is no private property in the Soviet Union, that all land and property there is nationalized. But it is believed that a kolkhoz is a cooperative agricultural society embracing former farm-owners as well as agricultural labourers. It is supposed that these kolkhoz members are the masters of the kolkhoz, electing the management and other organs, working on the common fields and sharing the profits as is usual in any cooperative. It is such a cooperative which is meant, criticized, condemned or praised when kolkhozes are discussed in the Western world. This is quite natural because civilized people are not able to imagine anything else after reading the kolkhoz statutes.

In reality, however ,the kolkhoz is something quite different.

In the first place, there are still *some people* who *believe that a kolkhoz is a voluntary association.* There seems to be even some confirmation for this in the so-called Stalinist kolkhoz statutes which are applied in the whole Soviet sphere of influence and which maintain that "the working people of their own free will are uniting into an agricultural artell" and that "the fields of the members of the artell are merged into one common field used collectively by the artell." But it should be already known by this time that laws are not always to be taken literally in the Soviet Union. As regards the kolkhozes, e. g., collectivization in the Soviet Union was carried through by the most severe terror in the thirties. During this action tens of millions of farmers were arrested and sent to concentration camps and millions died.

In the occupied Baltic states collectivization was started in 1947. At first it was tried to force the farmers to join collectives by heavily taxing the private farms, by forbiding the farmers to buy agricultural machinery, fertilizers and other necessities or allowing them to do so at exorbitant prices. Great privileges were promised to those farmers who would join kolhozes. However, this drive was unsuccessful, and in the course of two years only about 400 small kolkhozes were formed in Soviet Estonia. The farmers refused to join them and prefered to pay the extortionist taxes. Then Moscow gave the order to collectivize Estonian farming at any cost. In March of 1949 roughly 2,000 Estonian farmers who refused to join the kolkhozes were deported to Siberia. Incidentally, even the above - mentioned kolkhoz statutes contain some indication of deportations –the note to article 7 says that persons "who are deported for activities against the Soviet regime and kolkhozes" are allowed to join kolkhozes if "they have showed improvement during three years in their new places of residence." It was only by the threat of new deportations that about 3000 kolkhozes were formed in Estonia which later were merged into 1055 giant kolkhozes. Roughly 100 former farms constituted such a kolkhoze each of which has on an average 2000 hectares of land whereof 750 hectares of arable land. About two thirds of the agriculturally exploitable soil in Estonia belongs to kolkhozes, whereas the remaining third belongs to sovkhozes, machine and tractor stations, etc....

Secondly, the *kolkhozes are not agricultural cooperatives* because according to article 7 of the kolkhoz statutes "no kulaks are admitted to the kolkhoz," i. e., no one of the 140,000 former farmers of Estonia can be sure of being allowed

---

The people of the State of New York appreciate the contribution the Baltic peoples have made to the cultural heritage and development of this State since the middle of the seventeenth century.

Thomas E. Dewey,
Governor of New York

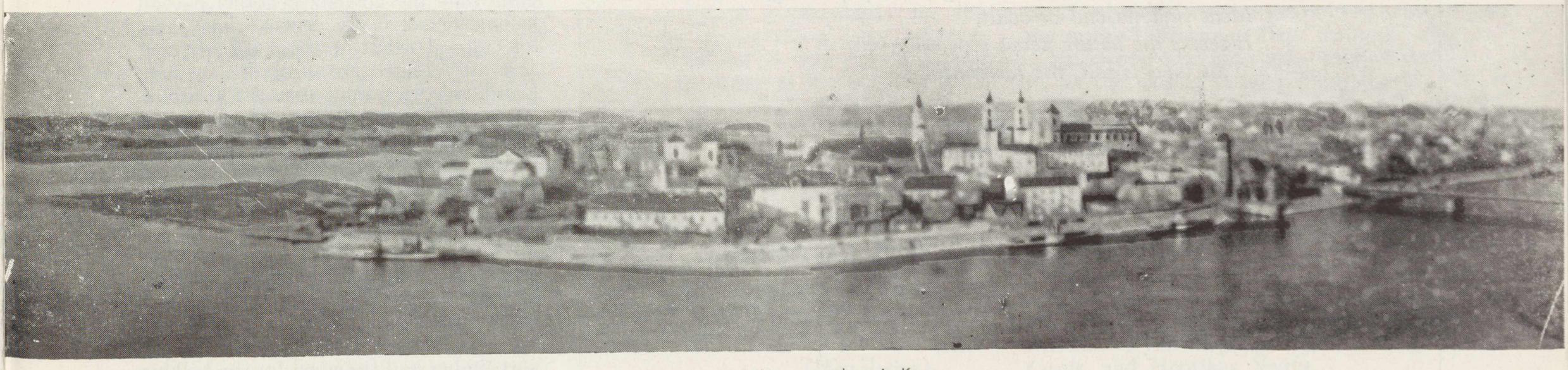

Juncture of the rivers Nemunas and Vilija at Kaunas, Lithuania / Nemuno ir Vilijos s antaka prie Kauno.

Lithuania

(YRA ŠALIS, KUR UPĖS TEKA)

By Pranas Vaičaitis

There is a land where rivers ripple
Amidst the forests deep and dark;
Where in the fields delights the people
The happy warbling of a lark.

There sweatdrenched toilers, men and women,
Are bent to have their field work done;
There homespun, rugged snowy linen
Clothes limbs and loins of ev'ryone.

Ah, there each visitor is greeted
As a most welcome friend and guest;
Much liked, well wished, most kindly treated
To food and drink, the very best.

And fair are that shore's blue-eyed misses - -
May long they blosom, love, and smile!
They win your heart, though save their kisses - -
Yea, I lived there but a brief while.

Yet I recall how twilight starry
Escorts the bed bound blushing sun;
How lads and lasses gay, though weary,
Sing, when their daily work is done.

How then the maidens bend bright faces
Towards much cherished deep green rues,
Asinging songs—with sweet embraces
Pet blossoms of all shades and hues.

Well I recall how the soft shadows
Relieve the day, bright, warm, and long;
How the green hills and dewy meadows
Against your will set you to song.

Though gravely be the church bell droaning,
Proclaiming the short night's repose - -
Though all of nature long be dreaming,
Yet your worn eyes still would not close.

Like endless clouds the thoughts keep fleeting,
Ideas find no end or coast;
It seems the nature keeps repeating:
"This land is fair, the fariermost!"

Lithuania, our fathers' glory:
Too soon I had to leave your land!
No verse may tell the heartfelt story - -
The heart alone my understand.

Translated by NADAS RASTENIS

to join as all independent farmers are kulaks according to Soviet terminology. Many of the farmers were admitted but have been cast out as "kulaks" and "bourgeois nationalistts", and many of these have been arrested or deported. Only persons agreeable to the regime can be sure of remaining in the kolkhoz.

Thirdly, *the kolkhoz is not a cooperative of agricultural workers.* It is true that according to the statutes the general meeting of the kolkhoz elects the management, etc., but in reality it is appointed by the Communist Party. Likewise, the general meeting of the kolkhoz has nothing to say about the yearly report, budget, the sharing of the profits, etc., of the kolkhoz, but all is done according to party and government directives.

The kolkhozniks are only agricultural labourers and their situation is much worse than that of the workers who can at least reckon with receiving their small wages regularly. The income of the kolkhoznik depends on the harvest of the kolkhoz. The greater part of the harvest goes to the state in the form of compulsory deliveries in kind (about 40 per cent of a normal harvest) and payment for the hire of state-owned machinery (about 20 per cent). Regardless of natural catastrophes, the state must get its share in full. Then come contributions to various funds, the management get their salaries, new equipment must be bought, taxes paid, propaganda literature bought, CP clubs provided for, etc. The little that remains (at best 15 per cent of a normal harvest) is then distributed among the kolkhozniks. Distribution is carried through on the basis of the so-called labor days, the reckoning unit at the kolkhozes. A labour day is the quantity of any kind of work a person is obliged to do in one day; in case of simple tasks, like mowing, it is so large as to be impossible to do in one day, in other cases requiring special skill or knowledge up to two labour days may be done in one day. A kolkhoznik is able to do 200-300 labour days per year. This does not apply to party members, of course, who get jobs which account for 500-600 labour days per year.

The share for a labour day depends on the harvest. In the last years it has been 4-5 rubles in cash, 2-3 kg of grain, 3-4 kg of potatoes, 4-5 kg of straw. At the same time the kolkhoz peasants pay an income tax of 6 per cent, various taxes for cultural needs of about 6-7 per cent and are obliged to subscribe to state loan bonds for a minimum of 500 rubles.

The prices of consumer goods are as follows: sugar 15 rubles per kg, salt 1.50 rubles, kerosene 1.75 rubles, a pair of shoes 120-400 rubles, a ready-made suit 700-2000 rubles, an overcoat 800-1200 rubles.

It must also be remembered that except the work taken into account when reckoning labour days, the kolkhozniks are compelled to mend roads, cut and cart timber and firewood for the kolkhoz

as well as various administrative offices and schools, repair schoolhouses without pay, etc.

According to the statutes a kolkhoznik may have a garden plot of 0.25-0.6 hectares, keep a cow, two pigs, a few sheep and goats and an unlimited number of fowls. In reality a kolkhoznik cannot very well keep any large domestic animals, such as cows. Even if he has retained a cow he is unable to feed it as he has to buy the forage from the kolkhoz; it is forbidden to use kolkhoz meadows and kolkhoz hay for feeding one's private cow.

The number of overseers who are to watch that the kolkhoznik works properly is great: there is first and foremost (according to the statutes) the management of the kolkhoz, then the kolkhoz's own party cell, followed by the village Soviet, the raion Soviet and the party cells of the villages and raions. On June 3, 1951, a decree was published in Estonia which makes the wages of the workers of the tractor stations dependent on the share for a standard labour day of the kolkhoz where they have been working. Thus every tractor driver is made a goader of kolkhozniks because his earnings no longer depend on his own work but on the work done by the kolkhozniks.

As can be gathered, work on a *kolkhoz is a variety of slave labour.* No member may leave the kolkhoz of his own free will. On the other hand, kolkhozniks are often forcibly drafted into industry which increases the burden of those left on the kolkhozes.

The kolkhozes are not even justified from an economic viewpoint. On January 26, 1951, e. g., a decree was published in Estonia under which the output of grain is to be increased in the next 4-5 years so as to render the import of grain to Soviet Estonia unnecessary. The output of meat and butter must be doubled in the next 2-3 years, the land under grain increased to 539,000 hectares by 1955. Thus only in 4-5 years is it hoped to attain the level of agricultural output which was held by the small farms of independent Estonia, as during the last ten years no grain was imported to, and in the better years even exported from, Estonia. Now the sown area will be as in independent Estonia not earlier than in 1955. On July 31, 1951, the number of domestic animals in the Soviet Estonian kolkhozes was on average per kolkhoz, i. e., roughly 2000 hectares: 120 cows, 50 pigs, 40 sheep and 350 fowls, or 5-6 times less than in independent Estonia. Acccording to the decree of January 26, the output of butter must be 22,000 tons by 1955, a quantity which was produced in Estonia already in the thirties, the planned output of pork 1955 is 38,000 tons whereas in 1938 it was 45,000 tons. The ineffectivity of the kolkhoz system is best illustrated by the fact that even the production plans elaborated for the otherwise so much extolled large kolkhozes dare not reckon with higher output than that achieved by small individual farms of independent Estonia already in the early thirties. Yet the Soviet plans are usually inclined to be rather optimistic, at least as long as they stay on paper.

The kolkhoz is the most cruel form of exploitation the Soviets have invented. In the state-owned industries the state takes a certain responsibility for the worker by paying him a wage, however small, which he is sure of getting on payday. To farming, the occupation of the majority of the population both in the USSR and Soviet Estonia, the state has given an ostensibly cooperative form in order to be free of every responsibility for the income of the farmers. It extracts the amount of agricultural produce it requires from the kolkhozes, irrespective of whether their harvest warrants it or not, and is not concerned whether the farmers live or die on the share that is left to them.

(Newsletter)

Venice - painting by Šklėrius - Skėris / Venicija - K. Šklėrius - Sklėris

CONTEST ANNOUNCEMENT

Readers and Subscribers are reminded that "Lithuanan Days" is conducting a special subscription campaign that can net the contest winner and runner-ups a free trip to California and valuable cash prizes. The First Prize is a free, expense-paid trip to Southern California (or $100 in cash); Second Prize is $75; Third Prize is $50; Fourth Prize is $25.

Any contestant obtaining 100, 75, 50 or 25 subscriptions is a guaranteed winner in the "Lithuanian Days" contest.

Hurry now and get your subscriptions in, as the closing date is February 28, 1951.

"ŽEMĖ" NOW AVAILABLE

"Žemė" — anthology of contemporary Lithuanian poetry with an introduction by Juozas Girnius - 193 pp. - $4.00 - "Lithuanian Days" Publisher.

The book has representative poems by the latest school of new Lithuanian poets: Juozas Kėkštas, Kazys Bradūnas, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Vytautas Mačernis, and Henrikas Nagys.

News from Lithuania

Military Installations

The coast is under particularly strict surveillance, there are fortifications - in the first rank is Piluva, Klaipēda's military port, which are prohibited zones. Fast security vessels, motor launches, hydroplanes, ply the waters around in circuits of 12 to 15 miles. The Russians and Poles have long discontinued observing the three-mile territorial waters limit - they have extended it to twelve miles. Even though Sweden — and freedom — lies hard by, it is nevertheless very distant, especially to the man who is exhausted by a 14-hour enforced work day. Klaipēda civilian and military chiefs are all Russians - e. g. port commandant is Bondorenko, director is Komarova; other important officials: Teliceva, Nenaseva, Karpenko, Gavrilova, etc. As a result, most persons resolve to flee West through Eastern Germany, but this route is also highly risky. (Of 11 Lithuanians fleeing by this route, only one person succeeded in reaching Western Berlin). Unreliable Balts are deported from the coast to Uzbek or Siberia; "fishermen specialists" from the Black Sea, Leningrad districts, and even from Central Asia are substituted in their place. The Soviets want only the most trusted persons here.

The Red Army is in force in Kaunas, Vilnius, and the coast. They are especially numerous in Vilnius, where units of armor, cavalry and aviation have also been observed. A whole line of military dumps are situated about Vilnius. The army is in possession of the 6th fort in Kaunas. Soldiers for the most part are kept confined to barracks. Discipline is stringent and admits of no deviations, everything being concealed in "military secrecy", lest the men become infected by "dangerous" or "weakening" influences from the civilian population.

Voice of America

The Voice of America is being heard, except that not everyone has a radio. There is a particular shortage of radios. Sometimes even the more important officials listen in. As for listening through the government radio stations, of which the Bolsheviks claim there are upwards of 10,000, that is unthinkable. Consequently reports are passed on by word of mouth. A jamming station to hinder foreign radio stations is constructed at Išlaužas, a radio station for the purpose of broadcasting propaganda abroad is located at Raudondvaris. It is controlled by Russians. The Kaunas radio station remains unreconstructed so that for general purposes the radio station at Vilnius is used. Propaganda has been so increased that a Lithuanian-speaking station has been installed in Moscow. Reception of the Voice is good, and efforts to weaken it have failed.

A group of Lithuanian folk-dancers, Waterbury, Conn. / Waterburio, Conn., lietuvių tautinių šokių šokėjų grupė: J. Aleksiūnaitė, A. Maurutytė, dr. V. Maurutis, A. Dumčius ir Nell Meškūnas.

Ar norit greitai išmokti anglų kalbos?

Prityręs mokytojas duoda pavieniui ar grupėmis anglų kalbos pamokas.

SKAMBINKIT
PLeasant 2-4343
tarp 6 ir 9 val. po piet.

FLORENCE KORSAK
Voice Studio

Lessons of voice for beginners or advanced students

132 N. SYCAMORE WA 3600

Gimtadienio ir 60 metų amžiaus sukakties proga sveikiname

MYKOLĄ DROSUTĮ,

nenuilstamą ir ilgametį Clevelando lietuvių veikėją.
Mykolui ir jo žmonai Bogomilai linkime ilgiausių metų.

STANLEY ir SUZANA TIKNIAI

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, AND JULY 2, 1946 (Title 39, United States Code, Section 233)

of "Lietuvių Dienos" (Lithuanian Days) published monthly, except July and August at Los Angeles, California for October 1, 1951.

1. The names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are:

Publisher Anthony F. Skirius, 18407 Domino St., Reseda, Calif.

Editor Juozas Vitėnas, 934¼ W. 36th St., Los Angeles 37, Calif.

Managing Editor Juozas Vitėnas, 934¼ W. 36th St., Los Angeles 37, Calif.

Business maganer Juozas Urbonas, 5983 Franklin Ave., Los Angeles, Calif.

2. The owner is: (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual member, must be given.)

Anthony F. Skirius, 18407 Domino St., Reseda, California.

3. The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: (If there are none, so state.): NONE.

4.Paragraphs 2 and 3 include in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner.

5. The average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the 12 months preceding the date shown above was: (This information is required from daily, weekly, semiweekly, and triweekly newspapers only.) - -

A. F. Skirius, Signature of publisher

Sworn to and subscribed before me this 28 day of September, 1951.

(My commission expires October 3, 1953)
(Seal) John R. Nash

"Lietuviu Dienu"

SUKAKTUVINIS BANKETAS

ivyks

gruodzio 9 d., sekmadieni, 2 val. popiet
Sv. Kazimiero parapijos saleje,
2704 St. George St., Los Angeles

"LIETUVIŲ DIENOS SKELBIA PLATINIMO VAJŲ

Platinimo vajus pradedamas spalio 1 d. ir baigsis vasario 28 d. Asmenims, suradusiems 100 naujų prenumeratorių po 3 dol., skiriama kelionė į Kaliforniją (tiktai JAV ir Kanada) arba 100 dol. grynais. Asmenims, suradusiems 75 naujus metinius prenumeratorius — 75 dol. grynais pinigais; Taip pat asmenims, suradusiems po 50 ar 25 naujas prenumeratas, atitinkamai po 50 ar 25 dol.

Kiekvienam, suradusiam du naujus metinius prenumeratorius, trečioji prenumerata duodama nemokamai.

Visi skaitytojai ir bičiuliai kviečiame šiame platinimo vajuje dalyvaut.

KALĖDINIŲ SVEIKINIMŲ SKELBIMAI

"Lietuvių Dienų" skaitytojai, kurie turi kokį biznį ar profesiją, yra prašomi prisiųsti iki lapkričio 15 d. kalėdinių sveikinimų skelbimus, kurių kainos yra: 3 kv. inčai - $3, viena eilutė - vardas, pavardė ir miestas - $1. Didesni skelbimai - $1 už kiekvieną kvad. inčą. Jūsų atsiųstas skelbimas padės mums išleisti didesnį ir gražesnį LD numerį, o Jums atneš naudos, nes gausūs LD skaitytojai sužinos, kad ir Jūs priklausote prie LD skaitytojų ir rėmėjų šeimos.

Administracija

PADĖKA PIKNIKO DARBININKAMS

Už rudeninio pikniko, įvykusio rugsėjo 23 d. Reseda Parke, pasisekimą nuoširdžiai dėkojame visiems talkininkams: Andriui ir Tillie Skiman, O. Vilkienei, B. Skirienei, Mr. ir Mrs. Rudeliams, P. Barkauskui, E. Stirbienei ir L. Zaikienei.

LD Administracija

PADĖKA

P. p. Jakutienie, Walenty, Petkus, ir Šulcui už suaukotus pinigus Vokietijoje esantiems džiovininkams širdingai dėkoju. Pinigai pasiųsti A. Giedraičio šeimai, gyv. Wehnen, Oldenburg.

E. Baltrušaitienė

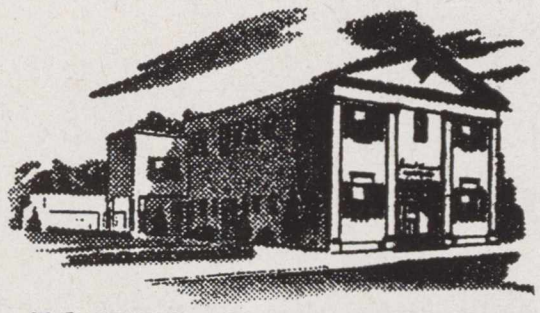

JONES & HAMROCK
MORTUARY
731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 15
PROSPECT 6091

LITHUANIAN REALTY CO.

Real Estate — Loans & Insurance

Chas. Luksis, Manager

3502 W. Pico Blvd.
Phone RE. 8278

BAKUS REALTY CO.

LITHUANIAN REAL ESTATE BROKER
Homes - Income Property - Loans
Multiple Listing Service

4728 So. Normandie Los Angeles 37, Calif.

OFFICE: AXminster 7900 RES.: PLeasant 3-6590

HELEN'S

HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS 1722 N. WESTERN AVE.
PHONE HO. 9-4600 HOLLYWOOD 27, CALIF.

INSURANCE COSTS TO HIGH?
THEN CONTACT

William W. Sketres

(Lithuanian Insurance Agent)

Automobile & Truck **Workmen's Compensation**
Public Liability (Personal & Business)
Fire (Home & Mercantile) **Fire & Theft (Personal Property)**

3221 Sherbourne Dr., L. A. 34 VErmont 8-7526

DIDŽIOJI KNYGŲ NAUJIENA

Jau išėjo iš spaudos naujosios mūsų poezijos antologija

ŽEMĖ

LIETUVI, naujoji mūsų poezija išaugo ir subrendo drauge su tavimi ilgame tavo tremties kely. Todėl joje esi tu pats, gyvas su savo kančia, kova ir viltimi.

LIETUVI, jeigu tu tėvų šalį palikai prieš kelias dešimtis metų arba, gal būt, gimęs svetimojoj, visai jos nesi matęs, tai ši knyga tavo akyse šviesiomis vizijomis prikels amžinąją Lietuvą.

LIETUVI, tu esi kultūringos knygnešių tautos sūnus. Tebūna ši didelio formato, meniškai dviem spalvom atspausta knyga tavo buto ir tavo knygų lentynos puošmena.

ŽEMĘ redagavo *Kazys Bradūnas*, o įvadinę studiją mūsuose aplamai pirmą kartą tokią plačią ir išsamią parašė *Juozas Girnius*.

ŽEMĖJE rinktinę ir pačią naujausią savo poeziją spausdina *Juozas Kėkštas, Kazys Bradūnas, Alfonsas Nyka Niliūnas, Vytautas Mačernis ir Henrikas Nagys.*

ŽEMĘ išleido "Lietuvių Dienos" Los Angeles. Ją galima gauti "Lietuvių Dienų" administracijoje 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif. Kituose miestuose pas "Lietuvių Dienų" atstovus-platintojus ir spaudos kioskuose. Kaina 4 dol.

KIEKVIENAS, besirūpinąs lietuviškosios kultūros gajumu ir jos palaikymu, negali apseiti be šios tokios vienintelės knygos.